

ProAgria

Keski-Pohjanmaa

Jäsen- ja asiakaslehti 4/2022
www.proagria.fi/kp

Kyberturvallisuus
ja varautuminen

6-7

Ijäksen tila ennakoi
viljamarkkina-
tilanteen

12-13

Lisää maitoa
lypsyrobotin
säädoillä

19

CAP27 ja
peltotuet

29

Maaseudun
naisia -sarjassa
Anu Ainasoja

36

Ritva-Liisa Nisula
johtaja
ProAgria Keski-Pohjanmaa

Ennakoi ja varaudu

Ennakoi, tiedät kyllä miksi. Se oli Liikenneturvan muuttaman vuoden takainen tunnuslause. Vastasin siihen mielessäni, että tiedätkö? Viimeisten seitsemän kuukauden aikana on tietämätönkin alkanut ymmärtää, mitä sotautistien, joditablettien, sähköpulan, käteisen rahan varaamisen ja kybervaikuttamisen taustalla on. Iltautiset antavat aihetta vakavaan pohdintaan, miten ennakoita ja

mihin varautua.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan vaikuttaa maailmanmarkkinoihin useita vuosia, vaikka sotatoimet loppuisivat heti. Monivuotisia ja monimuotoisia hankaluuksia on siis edessä. Sinisilmäinen tai hyväuskoinen ei kannata olla. Vaikka maailma on muuttunut, ei aihetta paniikkiin tai radikaaleihin ratkaisuihin sentään ole. Suomessa yhteiskunnan valmius häiriötilanteisiin on organisoitua ja järjestäytyntä, se

antaa pohjan myös jokaisen omaan ennakkointiin ja varautumiseen.

ProAgrian asiantuntijoiden parhaita vinkkejä syksyä, talvea ja erityisesti tulevaa kevättä ajatellen ovat ennakkointi ja riskien tunnistaminen sekä varautuminen mahdollisuuksien mukaan. Asioita kannattaa pohtia ja sparrata asiantuntijoiden kanssa, riskialttiit asiat hoitaa kuntoon ja täydentää kotivara ajan tasalle.

Ennakoin, siksi varaudun.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2023

asiakkaillemme, jäsenillemme ja yhteistyökumppaneillemme!

ProAgria Keski-Pohjanmaa
Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset
Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskus

Tapahumakalenteri

Tapahumien yhteydessä olevalla QR-koodilla voi puhelimella skannaamalla siirtyä suoraan aiheeseen liittyville nettisivuille. QR-koodinlukijan voi ladata ilmaiseksi sovelluskaupasta, ellei se ole valmiiksi yhdistetty puhelimen kameraominaisuuksiin.

MAITOVAlMENNUS

2.-3.11.2022, Tampere, Solo Sokos Hotel Torni
Maitoalan huipputapahtuma kokoaa maitoyrittäjät, asiantuntijat ja vaikuttajat Kestävää kannattavuutta -teeman ääreen verkostoitumaan ja oppimaan yhdessä.
Lue lisää QR-koodista.

Tietolinkki-hankkeen REHUKUSTANNUSTEN HALLINTA LAMPAIDEN RUOKINNASSA - WEBINAARI ke 2.11.2022 klo 10-12

Mitä maksaa uuden kunnostusruokinta ja kannattaako se? Karitsan ruokinnan kulmakivet ja kulmakiville hinta. Laadukas säilörehu. Asiantuntijana Sini Sillanpää, lammastalouden asiantuntija, ProAgria Etelä-Pohjanmaa. Ilmoittautumiset ritva.jaakkola@kpedu.fi, p. 044 7250 625.
Lue lisää QR-koodista.

ÄlyNauta-hankkeen TEURASSORKKAPÄIVÄT

24.-25.11. klo 9.30-15, Kannus, ammattiopisto
Lisätietoja tuija.korpela@proagria.fi, p. 0400 260 575 ja katja.kellokoski@proagria.fi, p. 040 849 2870.
Lue lisää QR-koodista.

REISJÄRVEN KIRJASTOSSA MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN KEKRI-ILTA

Ke 2.11. klo 18, Reisjärvi, kirjasto. Paikalla Kirsi Varila, joka kertoo kekrinajan perinteistä ja ruuista. Tilaisuus on maksuton.

Henkilöstöuutiset

MIIA LUOMA-TOKOI

on aloittanut tilitoimistoasiantuntijana lokakuun alussa. Kiinnostuksen kohteena hänellä on maatalouden kannattavuus. Koulutukseltaan Miia on Agrologi AMK (yritystoiminnan suuntaus) ja hän on suorittanut myös liiketalouden opintoja sekä ammattiopettajan pätevyuden (AmO). Miian ensisijainen työpiste sijaitsee Kokkolan perhdytysjakson jälkeen Kannuksessa. Miian yhteystiedot ovat 043 825 4280, miia.luoma-tokoi@proagria.fi.

Vaarallinen Itä-Länsi

Pesäpallon vuotuinen kohokohta on Itä-Länsi-ottelu. Voidaan puhua klassikosta. Nykymaailmaanhan tuo nimi ei tavallaan sovi, koska Ukraina toimii tällä hetkellä näyttämönä, jossa vastakkain ovat Idän (Venäjän) silmittömät julmuudet ja lännen yhtenäinen rintama, jolla puolustetaan Ukrainaa ja toisaalta koko länsimaista demokratiaa. Kyllähän tuo rintama jo hieman rakoilee, sen verran pakotetoimet vaikuttavat myös maailmalle. Lähes kaikki tuotteet ovat kallistuneet ja pulaa on jo monista arkipäiväisistä asioista. Esimerkkinä mainittakoon betoniraudat ja maakaasu.

Vaikka pakotteiden vaikutus meilläkin näkyy lähes kaikessa, se näkyy ja näyttää myös tehoavan itänaapurissa. Sota saattaakin kääntyä loppusuoralle. Itse kun olen taipuvainen positiivisuuteen, haluaisin nähdä jo sodanjälkeiseen aikaan, jossa meillä on turpeen ja metsähakkeen rinnalla vaihtoehtoisia energiamuotoja, uusia kauppasuhteita ja uudenlaista huoltovarmuutta.

Toivotan kaikille hyvää syksyä. Muistakaa nauttia ja levätä satokauden kiireiden jälkeen.

Tapani Orjala

ProAgria Keski-Pohjanmaan
hallituksen puheenjohtaja, p. 040 5288 405

JAANA ORJALA

OTA
YHTEYTTÄ!

Meidät tavoitat

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Puhelin 040 521 1735
etunimi.sukunimi@proagria.fi
www.proagria.fi/kp
Toimisto avoinna 9.00-15.00
Valtakunnallinen palvelupuhelin 044 420 9000

HALLINTOPALVELUT

Johtaja Ritva-Liisa Nisula 040 5849 550
Kehityspäällikkö Jouni Ingalsuo 040 5525 781
Pohjoisen alueen palvelupäällikkö
Juha Nivala 040 8610 641
Eteläisen alueen palvelupäällikkö
Anna-Riitta Leinonen 040 0168 647
Viestijä Ritva Karri
(myyntireskontra, viestintä, järjestö) 040 5234 113
Taloussihteerä Saira Sulonen
(laskutus, ostorekontra) 040 5443 460

MAASEUTUNEUVONNAN ASIAANTUNTIJAPALVELUT

Tuotosseuranta
Armi Hotakainen 040 0644 261
- näytteenotot, koelypsyt, aseman-
testaukset, robottimaitojen tallen-
nukset, viivakoodien opastukset
Katja Kellokoski 040 8492 870
Jonna-Minna Lassila 044 4863 077
- näytteenotot, koelypsyt, aseman-
testaukset, robottimaitojen tallen-
nukset, viivakoodien opastukset
Kirsi Leppikorpi 040 0367 656
Energianeuvonta Jari Tikkanen 040 0162 147
EU-tuet Jarmo Karhula 044 5212 210
Kannattavuuskirjanpito Seija Roimela 040 8479 740
Kasvinsuojeluruiskujen testaus
Jouni Huhtala 040 5123 703
Jarmo Karhula 044 5212 210
Kasvinviljelyneuvonta
Taneli Rahja (kasvinviljelyn talous) 040 6845 111
Jari Tikkanen (luomu ja luomukoulut.) 040 0162 147
Tero Ävist 041 7310 398

Sari Harju (nurmet) 040 5234 114
Jouni Huhtala 040 5123 703
Kasvinsuojelukoulutukset
Jouni Huhtala 040 5123 703
Kotieläinneuvonta ja ruokinta
Anna-Riitta Leinonen 040 0168 647
Lammas- ja vuohitilojen neuvonta
Milla Alanco-Ollqvist 040 7060 558
Sini Sillanpää 043 8250 526
LEAN, HR ja rekrytointi Liisa Koskela 050 5120 615
Luomukotieläinneuvonta
Seija Roimela 040 8479 740
Luonnonmukainen tuotanto,
EU-tukineuvonta
Jari Tikkanen 040 0162 147
Seija Roimela 040 8479 740
Lypsyrobottineuvonta Sonja Pyykölä 043 8254 282
Lypsyrobottitilojen kehitysohjelma
Sonja Pyykölä 043 8254 282
Katja Kellokoski 040 8492 870
Maatilojen talousneuvonta,
budjetointi, omistajanvaihdokset
Juha Nivala 040 8610 641
Heikki Ojala 040 5342 166
Jouni Huhtala 040 5123 703
Matias Parpala 043 825 4283
Neuvo-palvelut Jari Tikkanen 040 0162 147
Seosrehuruokinta Sinikka Kreus 044 5263 059
Sikatilat Ari Nopanen 040 0432 582
Tuotantotalous Hanna Mäki-Asiala 040 0974 165
Viljakaupan tarkkailu Jouni Huhtala 040 5123 703
Viljelijöiden työterveyshuolto
Sari Harju 040 5234 114
Liisa Koskela 050 5120 615
Yrittäjäjohtaminen ja laatuasiat
Liisa Koskela 050 5120 615
Ympäristöneuvonta, ympäristö-
tukiasiat
Jari Tikkanen 040 0162 147

KALATALOUSKESKUS

Kalatalousneuvonta Eero Hakala 040 0162 445

MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Toiminnanjohtaja Kirsi Varila 040 1964 434
Ruoka- ja ravitsemusasiantuntija
Niina Vihelä (poissa)
Maisema- ja ympäristöasiantuntija
Anu Ainasoja 043 8254 284

STRATEGIASUUNNITTELU

Heikki Ojala 040 5342 166
Liisa Koskela 050 5120 615

TILITOIMISTOPALVELUT

Maatalous- ja metsätalousasiakkaita
palvelevat kirjanpito-, kuukausi-ilmoitus-
ja palkanlaskenta-asioissa:
Miia Luoma-Tokoi 043 825 4280
Jussi Huusko 041 7310534
Janna Mäkinen 043 8272997
Pirkko Kalaoja 045 6578702
Maija-Leena Eerikkilä 040 5216 416
Seija Roimela 040 8479 740
Yrittäjäasiakkaita palvelevat kirjanpito-,
kuukausi-ilmoitus- ja palkanlaskenta-asioissa:
Marja Kivioja 040 4761 917
Saana Pikkarainen 040 7690 619

RUOKINNAN OHJAUSPALVELUT JA TÄSMÄPALVELUT KOTIELÄINTILOILLE

Sari Harju 040 5234 114
Elina Järvenoja (perhevapaalla)
Jarmo Karhula 044 5212 210
Katja Kellokoski 040 8492 870
Tuija Korpela 040 0260 575
Sinikka Kreus 044 5263 059
Heidi Lehtonen 040 5234 116
Johanna Malinen 041 7310 913
Hanna Mäki-Asiala (tuot.kust.laskelmat) 040 0974 165
Sonja Pyykölä 043 8254 282
Liisa-Maria Päckilä 044 4811 434

ProAgria
Keski-Pohjanmaa

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n ja
Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten

VUOSIKOKOUS **ti 29.11.2022 klo 10**

**Yritystalo Evald, alakerran kokoustila Aava,
Ristirannankatu 1, Kokkola**

Autot HalpaHallin kattotasanteelle, 3. krs.
P-kiekkoja ei tarvita.

Kahvitarjoilu ja valtakirjojen tarkastus klo 10.
Vuosikokous klo 10.30.

Hallitus esittää vuosikokoukselle, että hallituksen
kokoa pienennetään 16:sta jäsenestä seitsemään.
Tämän vuoksi koko hallitus on erovuorossa.

Lisäksi kokouksessa käsitellään sääntömääräiset
vuosikokoukselle kuuluvat asiat.

Vuosikokousesitelmä:

Ratkaisuja tilatason huoltovarmuuteen
Juha Mantila, valmiusasiamies,
Huoltovarmuuskeskus

Muistamiset ja huomioinnit

Joulupuuro

Tervetuloa!

Hallitus

Paikallisyhdistysten syyskokoukset

Niiden paikallisyhdistysten, joiden säännöissä on kaksi yleistä kokousta, tulee pitää syyskokouksensa joulukuun loppuun mennessä. Kokouksessa käsitellään yhdistyksen toimintasuunnitelma ja talousarvio. Muistatthän tarkastaa omaa yhdistystänne koskevat kokousasiat säännöistänne.

Toimintasuunnitelmat vuodelle 2023

Kun syyskokous on pidetty ja toimintasuunnitelma hyväksytty, kopio siitä lähetetään Keski-Pohjanmaan ProAgrialle. Toivomme, että huomioitte toimintasuunnitelmassanne Maa- ja kotitalousnaisten kampanjat, tempaukset ja teemapäivät, ruokakurssit sekä erilaiset retket.

Sihteerit voivat pyytää syyskokousten asialistat ja toimintasuunnitelmapohjat järjestövastaava Ritva Karrilta, puh. 040 523 4113 tai ritva.karri@proagria.fi. Lomakkeet ovat myös tulostettavissa nettisivuiltamme www.proagria.fi/kp -> Järjestö ja kumppanuudet -> Yhdistykset -> Paikallisyhdistysten avuksi.

Jäsen – päivitä sähkö- postiosoitteesi!

Mikäli et ole saanut meiltä vuoden sisään jäsen sähköpostia, tarkoittaa se sitä, ettei meillä ole sähköpostiosoitettasi. Päivitä sähköpostiosoitteesi, niin pysyt ajan tasalla ja saat sähköiset jäsenedut käyttöösi. Lähetä viesti ritva.karri@proagria.fi tai puh. 040 523 4113 / Ritva Karri.

Paikallisyhdistysten jäsen- tietojen päivitys Sensessä

Jäsenrekisteri kannattaa pitää ajan tasalla. Muistatthän merkitä eronneille jäsenille eropäiväksi viimeistään 31.12.2022, jos heitä ei laskuteta enää ensi vuonna. Muistakaa myös päivittää kuolleille jäsenille eropäivä, jottei heidän nimissään lähde turhia laskuja.

Yrittäjäjäsenedy ei periydy eikä päätty itsekseseen

ProAgrian yrittäjäjäsenedy on henkilökohtainen ja yrittäjäjäsenedy voi olla vain luonnollinen henkilö. Jäsenedy ei päätty automaattisesti, jos esim. tilan pito loppuu tai tilalla on tehty sukupolvenvaihdos. Jäsenedy tulee aina irtisanoa.

Jäsenedy ei periydy jatkajalle eikä sitä voi siirtää toisen nimiin. Jäsenedy ei myöskään voi siirtää yrityksen tai yhtiön toisen osakkaan nimiin. Jos jäsen eroaa, päättyy myös yrityksen tai yhtiön toisen osapuolen jäsenedy, jos se on liitetty pääjäsenen jäsenyyteen. Jos jäljelle jäänyt haluaa jatkaa jäsenyyttään, tulee hänen hakea sitä jäsenhakemuksella.

Jos jäsen haluaa lopettaa jäsenyytensä, hänen tulee tehdä eroilmoitus kirjallisesti. Ero lasketaan tapahtuvaksi sen kalenterivuoden lopussa, jonka aikana eroamisilmoitus on tehty. Jäsen on velvollinen maksamaan jäsenmaksun eroamispäivään saakka. Lisätietoja Ritva Karri, puh. 040 523 4113 tai ritva.karri@proagria.fi.

Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiön apurahat

Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiö myöntää apurahoja opiskelijoille, jotka edistävät opinnäytetyöllään tai muutoin opinnoissaan keskipohjalaista maataloutta tai sen lähellä olevia elinkeinoja (mm. käsityöala, koti- ja puutarhatalous sekä kalatalous) tai suorittavat harjoitteluaan em. alojen edistämisenorganisaatioissa.

Apurahat ovat jatkuvasti haettavissa. Vapamuotoiset hakemukset, joihin liitetään ansioluettelo ja apurahan käyttösuunnitelma osoitetaan Keski-Pohjanmaan Maanviljelysseuran Säätiölle, osoite Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola tai s-postilla osoitteella ritva-liisa.nisula@proagria.fi. Lisätietoja antaa Ritva-Liisa Nisula, p. 040 5849 550.

Varautuminen on parasta ennakoointia

ProAgrian kannanotto

Kuluneet seitsemän kuukautta ovat mullistaneet maailman. Viimeiset uutiset sähkönhinnan noususta ja lannoitteiden hinnasta sekä erityisesti saatavuudesta antavat aiheita vakavaan pohdintaan, mitä tehdä ja miten varautua.

Maatiloilla katse on jo vuoden 2023 panosten turvaamisessa ennakoiavalla suunnittelulla ja ostoilla. Tärkeässä roolissa on varautuminen lyhyellä tähtäimellä talouden ja kannattavuuden sekä pidemmän ajan strategian näkökulmasta.

Vaikutukset pitkäaikaisia

Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan arvioidaan vaikuttavan maailmanmarkkinoihin seuraavan parin vuoden ajan. Monivuotinen kriisi on edessä, ja ruokapula tullaan kärsimään osassa maailmaa. Myös Suomessa käydään keskustelua ruuan riittävydestä. On siis tärkeää huolehtia huoltovarmuudesta ja suomalaista ruuantuotannosta.

Suomessa valkuaisrehun riittävyys on edelleen kriittinen tekijä, joka kannattaa turvata. Naudoilla nurmipohjainen ruokinta on vahvuus, joten säilörehun laatuun panostetaan jatkuvasti. Sika- ja siipikarjatiloihin ongelma on isompi ja tilanne rehukustannusten rajun nousun takia kriittinen. ProAgria ehdottaa valkuaiskasveille lisätukea, jolla kotimainen tuotanto saadaan turvattua. Valkuaiskasvien viljelyssä riskit ovat suuremmat kuin viljan viljelyssä.

Sato ja sen määrä ratkaisevat

Osa tiloista joutui hankkimaan lannoitteet kovaan hintaan ja heillä panokset ovat vielä kiinni sadossa. Maksuvalmius voi olla heikompi kuin normaalisti. Asiantuntijoiden parhaita vinkkejä tulevaa syksyä ja kevättä ajatellen ovat varautuminen, asioiden pohtiminen ja sparraaminen sekä omien tuotantokustannusten tunteminen ja niihin vaikuttaminen. Ennakoointia on sään ääri-ilmiöiden tuomiin riskeihin varautuminen varmistamalla maan vesitalous, toimivat salaajitukset ja peltopintojen muotoilu. Järkevää on myös keskittää viljely tuottaville lohkoille.

Varaudu omien mahdollisuuksien mukaan

Se mikä sopii yhdelle, ei ole ratkaisu kaikille. Varautuminen on tilakohtainen asia. Tuotantopanosten ennakoiava hanke on järkevää, jos kassassa on rahaa. Osalla rahat ovat kiinni juuri korjattavassa sadossa ja ne tuloutuvat vasta,

kun sato on myyty. Ennakoivuutta tarvitaan myös energiapanosten käyttöön sähkön hinnan noustessa. Tilan energian käyttö kannattaa analysoida asiantuntijan kanssa esimerkiksi energiasuunnitelman avulla, jonka tekemiseen voi käyttää Neuvo-rahaa. Se näyttää myös energian käytön tehostamisen paikat. Tulevaksi talveksi on väläytetty mahdollisia sähkökatkoja, mikä on saanut viljelijät varautumaan omilla traktori- tai polttomootoriagregaateilla sekä tarvittavalla polttoöljyllä. Puu ja muut uusiutuvat energialähteet kannattaa myös huomioida.

Rakenna ennakoiden talouden puskureita

Markkinoiden nopea muuttuminen on talousasiantuntijoiden mukaan tullut monelle yllätyksenä. Vakaana pysyneiden markkinoiden aikana eivät markkinariskit konkretisoituneet. Liiketoiminnassa ei riitä, että saadaan kulut peittoon ja oma eläminen maksettua. Tulosta pitää jäädä säästöön laitettavaksi taloudelliseksi puskuriksi. Jos ja kun yllätyksiä tapahtuu, kassassa on rahaa selvitä niiden ylitse. Jos tulosta ei synny, on liiketoiminta arvioitava uudestaan maksuvalmiuden, vakavaraisuuden ja kannattavuuden näkökulmasta ja mietittävä, mitä on tehtävissä.

Sadon tuotantokustannukset

Riskit kasvintuotannossa ovat kasvaaneet, koska ennätyskalliit tuotantopanokset ovat pellossa ja sadon on onnistuttava. Tulevaisuudessa tarvitaan myös satovakuutuksia osana riskienhallintaa. Kotieläintiloilla oman sadon onnistuminen sekä säilörehun että rehuviljan osalta vaikuttaa eniten kannattavuuteen. Kotieläintiloilla myös rehuviljan tuoresäilöntä tai kokoviljasäilörehun korjuu öljyllä kuivaamisen sijaan ovat edullisempia ratkaisuja. Tilojen välinen rehukauppa on järkevää, varsinkin jos korjuukausi on sateinen tai venyy.

Panostaako syyskasveihin?

Tulevan vuoden kasvukausi on osalla maatilayrittäjistä epävarma viljelykasvivalintojen ja lannoiteratkaisujen osalta. Tämä tarkoittaa riskien lisääntymistä erityisesti pitkän kasvuajan viljelykasvien ja -lajikkeiden viljelyssä. Syyskasvien talvehtimisen onnistumisessa on myös

paljon epävarmuutta. Nurmiviljelyyn ja säilörehuun panostaminen on aiempaa tärkeämpää, koska sitä kautta voi vaikuttaa sekä rehukustannuksiin että tuotusmääriin ja maidon pitoisuuksiin.

Karjanlannan käyttö lannoitteiden ohessa kannattaa suunnitella asiantuntijoiden kanssa ottaen huomioon eri eläinryhmien tarpeet rehun laadulle ja määrälle. Palkokasvien ja -viljojen lisääminen viljelykiertoon parantaa valkuaisomavaraisuutta.

Kotieläinten ruokinnan optimoinnissa maitotuoton ja rehukustannuksen erotus ratkaisee. Tämä edellyttää kotoisten rehujen laadun ja tuotantokustannusten tuntemista ja laskelmissa on käytettävä ajantasaisia hintoja maidolle ja ostorehulle. Optimoinnin kautta voidaan laskea ja ennakoita maidontuotoksen ja rehukustannuksen erotusta katse jo ensi syksyssä. Ajantasaiset seuranta- ja vertailutiedot tuotoksista, ruokinnasta ja ruokinnan kannattavuudesta varmistavat sen, että tilalla tiedetään, miten ruokinta onnistuu, joten ruokinnan asiantuntijoiden osaamista kannattaa hyödyntää. Ulkopuoliset silmät, vaihtoehtojen esittäminen ja konkreettiset neuvot jokapäiväisiin arjen tekemisiin ovat arvokkaita.

Pohdi ja sparraa asiantuntijoiden kanssa

Yksin ei kannata jäädä, vaan ottaa rinnalle johtamisen, talouden ja tuotannon ammattilaiset sparraamaan omia ajatuksia, jäsentämään kokonaisuutta ja tekemään vertailulaskelmia siitä, mitä kannattaa tehdä. Asiantuntijoiden kanssa saa hahmotettua omalle tilalle sopivat ratkaisut oikeaan aikaan.

Pidä huolta jaksamisesta

Määräänsä enempiä ei kukaan jaksa ja siksi on tärkeää huolehtia jaksamisesta. Varahenkilöjärjestelmä on kulan arvoinen siinä tilanteessa, kun sattuu ja tapahtuu. Omasta hyvinvoinnista ja riittävästä vapaa-ajasta huolehtimisella on suora vaikutus esimerkiksi tilan talouteen. Muista pitää lomaa, antaa aikaa perheelle ja harrastuksille. Ne ovat parasta polttoainetta uusille pohdinnoille sekä ratkaisuille ja kantavat yli vaikeiden aikojen.

ProAgria Keskukset
ProAgria Keskusten Liitto

Kyberturvallisuus maataloilla

Kyberturvallisuus keskittyy tiedon, tietojärjestelmien ja laitteiden turvallisuuden takaamiseen verkkoympäristössä. Käytännössä kyse on erilaisista tavoista, joilla suojataan digitaalisia tietoja, laitteita ja resursseja, esim. henkilökohtaiset tiedot, tilit, tiedostot, valokuvat ja jopa rahat.

Maatalousyritykset automatisoivat ja tiloilla pyörii paljon erilaista dataa roboteilla, ruokintalaitteilla, traktoreissa ja muissa peltopuolen koneissa. Myös normitietokoneohjelmat siirtävät tietoa edestakaisin. Tilan toiminnan kannalta kriittinen tieto ja laitteet on syytä suojata. Jos asiattomat pääsevät käsiksi kriittisiin tietoihin, laitteet tai ohjelmistot eivät enää toimi, eikä niitä pystytä esim. etänä hoitamaan.

Varautumissuunnitelma

Varautuminen alkaa sähkökatkojen varalle tehtävästä varautumissuunnitelmasta, koska ilman sähköä tietokoneet ja muut sähköä tarvitsevat laitteet lakkaavat toiminnasta. Herkkien tietoteknisten laitteiden suojaksi kannattaa hankkia UPS-laite, sen tehtävänä on taata tasainen virransyöttö lyhyissä katkoksissa ja syöttöjännitteen epätasaisuuksissa. Sähkökatkoihin pystyy varautumaan hankkimalla varavirtalähteitä tai akkuja.

Salainen salasana

Jotta tietomme pysyvät turvassa, kaiken a ja o ovat hyvät käyttäjätunnukset ja salasanat. Maataloilla yhteiskäytössä oleville koneille on hyvä luoda jokaiselle käyttäjälle oma käyttäjätunnus ja salasana sekä perustaa tarvittavat oikeudet eri ohjelmiin ja palveluihin. Vahvoja salasanonoja kannattaa käyttää sähköpostissa, pilvipalveluissa sekä eläinrekisterissä. Salasana kannattaa olla mahdollisimman pitkä ja sisältää sekä pieniä että isoja kirjaimia sekä numeroita ja erikoismerkkejä. Sähköpostin ja viranomaispalveluiden kanssa kannattaa ottaa käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen joko pankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella.

Varmuuskopio

Tietoa ei kannata säilyttää yhdessä paikassa, sillä vahinkoja sattuu, laite menee rikki, se varastetaan tai katoaa. Tietojen varmistaminen kannattaa suunnitella etukäteen miettimällä mitä tietoja on milläkin koneella (tietokone, älypuhelin, tabletti), mistä tiedoista otetaan varmuuskopio ja mihin varmuuskopio tallennetaan (tikulle, ulkoiselle kiintolevyllä, pilveen).

Kolme peruskysymystä

Tietoturvassa pääsee pitkälle, kun vastaa seuraaviin kolmeen kysymykseen: Millaista tietoa ja missä tallennusmuodossa sitä tilalla on? Mikä on kunkin tiedon arvo? Mikä

tietojen menettämisen uhakuva on? Sillä, onko varmuuskopio tikulla, ulkoisella kiintolevyllä vai pilvessä, ei periaatteessa ole väliä, kunhan varmuuskopio tehdään riittävän usein. Kaikkein helpoin on, kun varmuuskopioinnin ajastaa tehtäväksi vaikka kerran viikossa. Jos uhakuva on tulipalo, varmuuskopio kannattaa tallentaa pilvipalveluun, jolloin edes jotain on tallessa. Pelkkä tietojen varmuuskopiointi ei vielä riitä, tiedot pitää myös osata hakea ja palauttaa.

Perusjutut kuntoon

Eikä unohdeta perusjuttuja, virus-torjuntaohjelmia eikä palomuureja, ilman näitä ei ole tietoturva. Ne estävät vieraiden pääsyn koneelle, olipa maatilalla oleva tietoverkko suojattu tai avoin kaikille. Tietoverkkokin kannattaa suojata salasanalla, jotta kukaan ei sitä kaappaa. Oman suojauksensa vaativat myös älypuhelimet ja muut mobiililaitteet.

Helpoin tapa ylläpitää maatalan tietoturva ja kyberturvallisuutta on pitää kaikki tilan järjestelmät päivitettyinä. Ajan tasalla oleva järjestelmä on turvallisuuden ja toimivuuden tae. Uudemmat tietojärjestelmät ja laitteet tarkistavat säännöllisesti niihin saatavat päi-

vitykset. Jos tietokone, tabletti tai puhelin ehdottaa päivitysten asentamista, ne kannattaa asentaa.

Armi Hotakainen

Varautuminen on viisautta maatilallakin

Suomi on ollut lintukoto, jossa esimerkiksi konevarkaudet ja kyberuhat ovat olleet marginaalisia. Sitä se ei ole enää. Pelloilla, pihossa ja lähiympäristössä kannattaakin seurata poikkeavaa tai epämääräistä liikkumista ja ilmoittaa siitä viranomaisille ja sinne, jonka toimintaa vieras tuntuu seuraavan. Esimerkiksi tilaustyönä tehtäviä varkauksia edeltää muutamia päiviä tai viikkoja ennen aluella kierrellyt outo kulkuneuvo.

Varkaudet

Maatiloilta varastetaan monenlaisia kampetta kuten nivelakseleita, moottorisahoja, akkuja ja erilaisia käsityökaluja, sekä isompia koneita, satoa, eläimiäkin sekä tietysti polttoainetta ja -puuta. Varkaisiin on voitu tulla kuorma-autolla ja samalla on viety useampikin kampe. Kaikista varkauksista pitää

tehdä rikosilmoitus, jotta tilannekuva on selkeä myös viranomaisilla. Lisäksi jokaisen on syytä miettiä riskejä mm. siihen, tarjoaako helppoa ja huomaamatonta väylää tulla varkaisiin tai vahingontekoon. Maatilayrityksessä on hyvä pohtia, mitkä uhat ja tilanteet ovat niitä, joihin itse voi ja kannattaa vaikuttaa ja missä tarvitaan asiantuntevampaa apua.

Valaistus ja lukitut tilat

Metsässä oleva metsurin tarvikeseitti, sivuvasemmassa oleva rakennus, avoimet ovet ja konekatokset eivät hidasta tihutyön tekijää. Pidetään siis ovia ja polttoainesäiliöitä lukossa sekä varustetaan tontin edustat ja takustat hyvällä valaistuksella liiketunnistimien. Ajokampeista kannattaa ottaa töiden jälkeen avaimet mukaan. Muitakin anastamista hidastavia menetelmiä voi miettiä. Esim.

kannettavat tietokoneet voi kytkeä vaijerilla kiinteisiin rakenteisiin kiinni. Varkaus tapahtuu yleensä nopeasti, mutta koneiden merkinnät ja varsinkin gps-seurantalaitteet auttavat koneen löytämisessä.

Kamera valvoo

Kameravalvontaa siitä ilmoittavien kylttien kanssa kannattaa lisätä eripuolelle tonttia. Edulliset riistakamerat ovat jo varsin laadukkaita ja vastaanottajalaitteeseen lähetettävät kuvat pysyvät tallessa, vaikka itse riistakamera lähtisi pitkäkyntisen mukaan. On hyvä muistaa, että valvontakameraa ei saa suunnata naapuritontille.

Kyberturvallisuus

Digitaalinen toimintaympäristö tuo ulkopuoliselle uusia mahdollisuuksia hankaloittaa arjen sujumista esim.

ujuttamalla järjestelmiin toiminnan seuranta-, esto- tai kiristys-haittaohjelmia. Oma tieto ei ehkä tunnu niin tärkeältä, mutta todellisuudessa tietovarkaudet voivat haitata maitotilalla toimintaa mm. automaation kohdalla. Virustorjunta, palomuurit, tietojen turvallinen säilyttäminen ja varmuuskopiointi ovat todella tärkeitä! Voi myös pohtia, voisiko työssä ja maksuliikenteessä käytettävät tietokoneet pitää vain työkäytössä ja vapaa-ajan käyttöön olisi eri laitteet. Ja kannattaa arvioida saapuneen viestin tai todella hyvän tarjouksen avaamista, sillä se voi todellisuudessa olla jotain ihan muuta.

Liisa Koskela

Ovet ja laitteet lukitsemalla hidastaa ulkopuolista uhkaa merkittävästi, sillä pienikin ilki-valta tai varkaus aiheuttaa suurta mielipahaa ja taloudellisia vaikutuksia. LIISA KOSKELA

Maatiloihin kohdistuu uteliaisuuden ja kateuden lisäksi monenlaisia vaikuttamisyrityksiä, jotka eivät ole positiivisia tai toivottavia. On kaapattu navettakameraa, tehty erilaista varkautta ja vahingontekoa, onpa ollut jo sabotaasiyrityksiäkin. Sinisilmäinen ei kannata olla ja kaikesta poikkeavasta on syytä ilmoittaa viranomaisille.

FIN
Fevia Lab

Luotettavat ja joustavat laboratoripalvelut

Olemme monipuolinen ja akkreditoitu huippulaboratorio Vaasassa. Palvelemme asiakkaitamme nopeasti ja joustavasti kolmella kielellä - alueellisesti, kansallisesti ja Euroopassa.

FINAS-akkreditointipalvelun akkreditoima testauslaboratorio T074
(akkreditointivaatimus SFS-EN ISO / IEC 17025)

PALVELUMME

Rehuanalyysit
Rasva, proteiini, tuhka, kuiva-aine, pH

Salmonella-analyysit

Mikrobiologiset analyysit

Aminohappoanalyysit

Käyntiosoite:
FEVIA FIN LAB Oy Ab
Kuninkaankartanontie 58 A
65380 Vaasa

www.fevalab.fi

TYÖPLUS

välitä viljelijästä verkosta

Tarjoamme maatalousyrittäjille monipuolisia ja joustavia työterveyspalveluita sekä nopea-aikaista apua terveys-haasteisiin. Tukenanne on moniammatillinen tiimi, joka on erikoistunut maatalousalan työoloihin.

Työkykyriskien varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy on paras hoito - me toimimme jo ennen sairastumista ja tuemme myös työkyvyn ylläpidossa.

Toimimme Kokkolan, Lesti- ja Perhonjokilaakson sekä Pietarsaaren alueella 9 toimipisteessä 7 paikkakunnalla.

Nähdään maalla tai Työplussassa!

TYÖPLUS

Ota yhteyttä:
Sirpa Peltola
puh. 040 804 5304

Maveplan

SUOMALAISTA PALVELUJA

PELTOJEN VESITALOUS KUNTOON LUOTETTAVASTI

> HYÖDYNNÄ SALAOJITUKSEN KOHONNUT INVESTOINTITUKI NYT!

Maveplan tarjoaa peltojen laadukkaat kuivatussuunnitelmat. Teemme tilakohtaiset sekä useita tiloja käsittävät kuivatusratkaisut.

> **Salaojasuunnitelmat**
Kokeneet salaojasuunnittelijamme tekevät salaojasuunnitelmat tilan tarpeisiin sopivaksi.

> **Salaojakartat mobiililaitteisiin**
Ojien paikantaminen helpottuu ja kartat kulkevat aina mukana kännykässä.

> **Valtaoja- ja putkitussuunnitelmat**
Valtaojien kunnostushankkeiden suunnittelu ja putkitussuunnitelmat.

Ota yhteyttä lähimpään asiantuntijaan, me palvelemme.

> **Sikkilä Markus** 050 590 9735
> **Hihnala Seppo** 040 028 3570
> **Niemelä Markus** 044 741 4339

Pohjustamme unelmia www.maveplan.fi

Uutuuksista energiaa syksyyn

Kinnusen Tähti-rehujen syksyn mainiot energiapitoiset rehu-uutuudet sopivat hyvän ja runsaan säilörehun kaveriksi niin poikimisen seutuun kuin lypsykauteen.

ME 13,5 MJ/kgka **Pohjan-Tähti II**
Lypsykauden rehu ilmastoystävällisistä raaka-aineista

Hyvän vastaanoton saanut ja kotimaisista raaka-aineista ammentava Pohjan-Tähti saa nyt jatkoa. Uusi Pohjan-Tähti II on lypsykaudelle sopiva erittäin korkean energiapitoisuuden rehu, jonka valkuaistaso on 200 g/kgka.

ME 13,7 MJ/kgka **Tähti-Energialisä Basic**
Maittava energiarehu

Tässä uudessa poikimisen seutuun sopivassa energiarehussa yhdistyy erinomainen maittavuus ja runsas lisäenergian määrä.

KINNUSEN TÄHTI REHUT
www.kinnusentahtirehut.fi
tai soita 08 5144 700

Kinnusen Mylly

Hyödynnä Tietolinkin tarjontaa!

**UUTUUS!
MAATILOJEN
SYYSINFO**

**RATKAISUJA
HAASTEISIIN**

**AURINKO-
SÄHKÖ**

**JUOLA-
VEHNÄ**

**SÄTEILY-
TURVALLISUUS**

SPV-ASIAA

MATERIAALIT

TAPAHTUMAT

**TUKIVUOSI-
KALENTERI**

kpedu.fi/tietolinkki

Viisaasti vesiä suojellen

KUVAT: SATU JÄRVENPÄÄ ellei toisin mainita

PELTOPÄIVÄSSÄ Kalajoella 28.7.2022 tutustuttiin Rahjan tilan monilajisiin viljelykokeiluihin. Nurmiseoksessa on timoteita, ruokonataa, nurminataa, englanninraiheinää, puna-, valko- ja alsikeapilaa, rehu- ja sinimailasta, sikuria ja kuminaa. Monilajisella seoksella tavoitellaan viljelyvarmuutta ja maan mikrobitoiminnan monipuolistamista. Nurmia oli lannoitettu perinteisillä rakeisilla lannoitteilla ja nestemäisillä maalannoilla.

Esittelyssä oli myös saksalaisen Stenonin valmistama FarmLab, jonka pilottikäyttäjänä **Jussi Knaapi** toimii. Laitteella saa nopeasti paikkakohtaista tietoa mm. typen muutoksista pellossa, maan fosforitilasta ja hiilityyppi -suhteesta. Sadevesimuloinnissa vertailtiin tiivistyneen ja hyvärakenteisen maan eroja eroosioherkkydessä ja vedenpidätys ja -läpäisykyvyissä.

Timo Mäkinen Naturcomilta esitteli kasvilajeja nurmiseoksiin. Monilajisten nurmiseosten suosio on kasvanut ja niiden talvenkestävyys kannattaa aina huomioida lajikevalinnoissa. **Rami Lilja** Suomen nestelannoitteelta kertoi mm. typen eri muotojen käytäytymisestä maassa ja kasvissa, mikrobien merkityksestä kasvien ravinteiden ottoon ja kasvitaudeilta puolustautumiseen sekä nestelannoituksen vaikutuksista kasvin kasvuun ja ravinteiden ottoon.

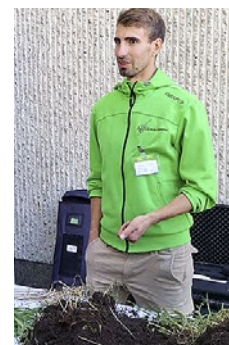
ELOKUUSSA tutustuttiin lammaslaitumiin Kalajoen edustalla olevalla Hevoskariin saarella. Lampurit **Tais-to Jylhä** ja **Janne Jokela** olivat **Anu Ainasojan** videohaastateltavina. Kuvaajana oli Satu Järvenpää. Videot ovat nähtävillä hankkeen Facebook-sivuilla. Jylhän ja Jokelan lampaat laiduntavat yhteensä yhdeksää saarta Kalajoen Rahjassa, joista Hevoskari on yksi. Kuvauspäivänä sää oli ke-

säinen ja saaristomaisema upeimmillaan. Romantiikka kuitenkin karisee ja turvallisuusasiat korostuvat kylmissä tuulissa ja ankarassa merenkäynnissä. Lampurit ovatkin panostaneet yhteisen turvallisen lautan hankkimiseen lampaiden kuljetusta varten. Lisäksi työturvallisuussyistä valvonta- ja hoitokäynteille lähdetään aina vähintään kahden henkilön voimin. Muutoinkin laidunnus vaatii suunnitelmallisuutta, jotta laidunpaine olisi sopiva ja pystyttäisiin vaalimaan perinnebiotoopin rikasta eliö- ja kasvilajistoa hallitusti.

KOKKOLASSA järjestettiin 24.-25.8.2022 valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaari, jossa **Taneli Rahja** esitteli hyvän maan rakennetta ulkonäyttelyssä. Jussi Knaapin sadevesimuloinnissa vertailtiin tiivistyneen ja hyvärakenteisen maan eroja eroosioherkkydessä, vedenpidätys ja -läpäisykyvyissä. Hanketoimijoista **Heli Jutila** ja **Eero Hakala** pitivät omat esitelmänsä ja Satu Järvenpää esitteli hanketta hanke-
torilla kaupungintalolla.

RITVA-LIISA NISULA

SYYSKUUSSA Kaustisen kalastuskunnan aktiiviset talkoolaiset jatkoivat Näätinkiojan kunnostusta Kaustisella Eero Hakalan johdolla. Purokunnostuksen tavoitteena on parantaa luontaisesti lisääntyvän taimenen elinolosuhteita kutosorainkkoja ja poikasalueita lisäämällä.

VIISASTA VESIENSUOJELUA -hanke oli mukana KorpiLIVE tapahtumassa Korven koulutilalla Ilmajoella 22.9.2022, missä Sedun ja SeAMKin opiskelijat kiersivät kuudella eri havaintopisteellä. Vesiensuojelupisteellä **Jari Luokkakallio** kertoi mm. maan rakenteen ja kasvi-

peitteisyyden merkityksestä demonäytteen avulla. Keräjäkasvien viljely tuo monipuolisia hyötyjä ympäristölle ja viljelysmaalle. Niiden avulla pellon kasvipeitteisyys lisääntyy, eroosioherkkyys vähenee, eloperäisen aineksen lisääntyessä pellon mururakenne paranee ja maan vedenpidätyskyky kasvaa. Keräjäkasvien viljely vähentää ravinnehuuhtoutumia ja monipuolistaa viljelykiertoa. Syksyn aikana järjestetään vielä tapahtumapäiviä Optiman Lannslundissa Pietarsaassa, Vaasan AMK:lla ja Keski-Pohjanmaan ammattiopiston Kannuksen toimipisteessä.

EERO HAKALA, Satu Järvenpää ja Anu Ainasoja kävivät lokakuun alussa Sievisä tutustumassa Sievinmäenjärveen. Aktiiviset kyläläiset ovat suunnittelemassa järven kunnostusta. Kunnostustarpeet ovat laajamittaisia, mutta kyläläiset ovat motivoituneita kalaisan kotijärvensä tilan parantamiseen. Muitakin paikallisia yhdistyksiä on autettu kunnostustoimien kanssa eteenpäin.

Viisasta vesiensuojelua Pohjanmaan maakunnissa

Viisasta vesiensuojelua -hankkeessa tarkastellaan metsiä, peltoja ja vesiluontoa toisiinsa vaikuttavina kokonaisuuksina. Hanke vauhdittaa vesiensuojelua edistämällä toimenpiteitä, jotka vähentävät vesistökuormitusta ja poistavat ravinteita vesistöistä. Hanketoimet kohdistetaan voimakkaimman hajakuormituksen alueille, joille tehdään suunnitelmia ja toimenpide-ehdotuksia sekä järjestetään koulutusta. Hanke edistää hoitosopimusten tekoa vesienhoidon, maaperän hoidon ja eroosion torjunnan tehostamiseksi sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Hanke päättyy 31.12.2023.

Hankkeen kohderyhmänä ovat maanomistajat, maa- ja metsätalous ja muut vesiensuojelun kanssa tekemisissä olevat yrittäjät, toimijat paikallisissa yhdistyksissä ja hoitokunnissa, lapset ja nuoret sekä kaikki vesien- ja ympäristönsuojelusta kiinnostuneet. Hankkeen yhteistyötahoja ovat alueen ELY-keskukset, MTK, kalatalouskeskukset, kunnat, oppilaitokset, luontokoulut, seurakunnat, alueella toimivat osakaskunnat, yhdistykset ja luonnonsuojelujärjestöt sekä alaan liittyvät muut hankkeet.

Viisasta vesiensuojelua -hankkeen hallinnoijana toimii Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry (PVY). Muut hanketoteuttajat ovat ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry, ProAgria Keski-Pohjanmaa ry, ProAgria Österbottens Svenska Lantbrukssällskap r.f., Suomen Metsäkeskus (SMK) ja Luonnonvarakeskus (LUKE). Hanketta rahoittaa Manner-Suomen maaseutuohjelma ja se on yleishyödyllinen yhteistyö- ja kehittämishanke.

REISJÄRVELLÄ on pohdittu Kallajanjoen tulvanhallintaa ja muita uomankunnostuksen hyötyjä. Vaihtoehtojen joukossa on myös kaksitasuomien rakentaminen. Hankkeesta on tulossa mittava sisältäen joki-uomaan liittyviä toimenpiteitä sekä teiden ja siltojen perusrannuksia ja uusia.

METSÄ TULEE
IdeaParkiin
-tapahtumassa
24.9. Seinäjoella
tavattiin yleisöä
Metsäkeskuksen
esittelypisteellä.

VIMPELISSÄ käytiin tutustumassa Hietojanpuron laskeutusaltaseen 11.10.2022. Päivän ohjelmassa kerrottiin laskeutusaltan suunnittelusta ja rakentamisesta. Hanketoimijat kertoivat myös maa- ja metsätalouden vesiensuojelukeinoista ja mahdollisuuksista. Demonstraatioesityksessä nähtiin maan rakenteen ja kasvipeitteisyyden merkitys vesiensuojelussa.

Seuraa hankkeen ilmoittelua tulevista tapahtumista

ja Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry kotisivuilta.

Tervetuloa mukaan hankkeen toimintaan! Mikäli sinulla on kysyttävää tai haluat lisätietoja, ota yhteyttä hanketoimijoihin!

Satu Järvenpää, Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry

Ijäksen tila ennakoi vilja- markkinatilanteen

– Koskaan ei ole viljelypäättöksiä joutunut tekemään näin epävarmoissa tunnelmissa, sanoo kasvinviljelytilaa Kalajoen Pitkäsenkylällä viljelevä Jari Ijäs. Tilan noin 150 pellohehtaarilla viljellään ohraa, kauraa, ruista, hennettä ja rypsiä. Osa pelloista on ollut nurmiviljelyssä pellon kasvukunnon parantamiseksi. Päätökset kasvilajeista on tehty ennakoiden hintaodotuksia ja samalla on huolehdittu kasvinvuorotuksesta, jotta mahdollisuudet huippusatoihin säilyisivät.

Viljelypäätöksiä oli keväällä helpompi tehdä, kun tiedossa oli tälle satokaudelle nousevat hinnat ja tuotantopanokset oli hankittu ennen kustannuskriisiä edullisimmilla hinnoilla, kertoo Jari Ijäs ja jatkaa: – Hinnan kiinnitykset ja hintaodotukset olivat sillä tasolla, että varmuus tuotantokustannusten kattamiselle ja palkan saamiselle omalle työlle olisivat mahdollisia jo normisadolla. Sato oli tänä syksynä normaali tai hieman normaalia parempi, joten hinnan kiinnityksiä olisi pitänyt tehdä vielä enemmän, kertoo isäntä. – Jälkeenpäin on turha harmitella, hymähtää Jari Ijäs.

Tulevan satokauden vaikeat päätökset

Tuotantopanosten hinnat ovat jatkaneet nousua ja se näyttää jatkuvan. Maailmanmarkkinahinnat viljoissa ovat tasaantuneet Ukrainan saatua viljanvientinsä osittain käyntiin. Viljatasekin on vahvistunut maailmanlaajuisesti. – Viljan hintoja nostaa Euroopan odotettua heikompi maissisato, jonka määrällä ja hinnalla on suora yhteys ohran hintoihin meillä ja Euroopassa, kertoo viljamarkkinoita seuraava isäntä. Lyhyellä aikavälillä on mahdollista, että ohran hinta hetkellisesti nousee, mutta nähtäväksi jää, kuinka pitkäksi ajaksi, koska ostajien varastot vaikuttavat olevan aika täynnä. – Hintaodotukset ja kiinnityshinnat ovat kuitenkin ensisyksyllä sen verran alhaisella tasolla, ettei minulla ole kiinnostusta hintojen kiinnittämiseen tällä hintatasolla, arvioi Jari Ijäs.

Perusasiat, joita ei kannata unohtaa

Kalkin hinta ei ole noussut. Ijäksen tilalla kalkkia on levitetty ja tullaan levittämään enemmän kuin edellisinä vuosina. – Kalkituksen hyödyt ovat kaikilla tiedossa, mutta lannoitteiden hinnan ollessa alempi, on moni unohtanut perusjutut, sanoo Jari Ijäs. Maan pH:n noustessa on huolehdittava riittävästä mangaanin saannista, varsinkin rannikon karkeimmilla kivennäismailloilla. Jari Ijäs kertoo, että mangaania ruiskutetaan tilan pelloille parhaimmillaan -tai pahimmillaan kolmekin kertaa kasvukaudessa. Vesitaloudesta ja peltojen pinnanmuotoilusta huolehditaan ja uu-

JOUNI HUHTALA

sia lohkoja salaojitetaan tulevana kesänä. Lannoitustasot ja lannoitteen levitysjankohdat määräytyvät hintaodotusten tarkentuessa ja lopullisia päätöksiä tehdään, kun on tiedossa, saadaanko markkinoilta keväällä esimerkiksi rakeista lannoiteureaa. Tämän hetken ajatuksena on, että maksimilannoituksesta tingitään, jollei tuotteiden hintaodotuksiin tule nousua. Kasvinsuojeluaineita käytetään normaalisti, sillä niiden hinnat eivät ole nousseet viime vuosina. Samalla saadaan muut tuotantopanokset hyödynnettyä mahdollisimman tarkoin. Ijäksen tilalla maataloussektorin tilanne mietityttää; kohonneita tuotantokustannuksia ei ole saatu vyoitytettyä eteenpäin tuotantoketjussa ja samassa kurjuudessa ovat tuottajat tuotantosuunnasta riippumatta.

Uusi tukikausi – uudet vaihtoehdot

Ensi vuoden EU-tukien kiemurat ovat tilalla vielä epäselviä. Maa- ja metsätalousministeriön lopullisen tukilainsäädännön valmistuttua aikoo isäntä käyttää Neuvopalvelua, jossa asiantuntija avaa tukivaihtoehtoja ja niiden mahdollisuuksia. – Mietityttää tuo viljelykiertovaatimus ja sen vaikutukset tilan toimintaan ja talouteen, pohdii Jari Ijäs. Kannattaakin olla ajoissa yhteydessä ProAgrian asiantuntijoihin, jotta tarkoituksenmukaiset tilakohtaiset ratkaisut löytyvät peltoviljelyyn myös uudella tukikaudella.

Jouni Huhtala

Nurmilannoituskokeiden tuloksia Perhosta

Maasta vapautuvien ravinteiden määrä tutuksi

Erilaiset kasvukaudet vaikuttavat suuresti nurmirehun määrään ja laatuun. Samoilla lannoitepanoksilla voidaan saada kasvukaudesta riippuen hyvin erilaisia satovasteita. Yhtenä vuonna karjanlannan ravinteet

hyödynnetään tehokkaasti, toisena vuonna karjanlannan käyttö aiheuttaa yllätyksiä alentuneena sadon määränä ja laatuina.

Tutkimus on pitkäjänteistä toimintaa, erityisesti nurmilla, joilla korjataan useita satoja kasvukaudessa ja nurmiseoksen koostumus vaihtelee vuosittain ja satokeroittain. Lannoitusohjelmien kehittämisen tavoitteena on yhä tarkempi ravinteiden käyttö – enemmän vähemmällä, mutta samalla varmistaa hyvä ja laadukas nurmisaato hyvinkin erilaisina kasvukausina.

Saraturpeesta vapautui 50–60 kg N/ha

Maasta vapautuvan typen määrä oli yllättävän samansuuruinen eri vuosina, noin 50–60 kg N/ha. Tulosten perusteella hyödynnettiin kasvukauden 2022 aikana kar-

janlannan tpeestä noin 72 %. Typpitase oli talousviljelmällä negatiivinen eli saraturpeen ravinnevaroja hyödynnettiin sadonmuodostuksessa. Kannattaa huomioida, että typpivaje näkyy ensimmäisenä nurmirehun alentuneena raakavalkuaispitoisuutena.

Pilottilohkolla nurmirehun raakavalkuaispitoisuus vaihteli 126–136 g/kg ka. Tehokain tapa lisätä maitotilan valkuaisomavaraisuutta on pyrkiä nostamaan nurmirehun raakavalkuaispitoisuus 140–150 g/kg ka. Tällöin pystytään säästämään täydennysvalkuaisen määrässä merkittävästi.

Nurmissa piilee suuri mahdollisuus koto-raisen raakavalkuaisen tuotantoon. Suomessa viljeltävistä viljelykasveista ovat nurmet tehokkaimpia raakavalkuaisen tuottajia, kun verrataan eri viljelykasvien valkuaisaatoa hehtaaria kohden. Pilottilohkoilla tuotettiin yli 1000 kg raakavalkuaista/ha.

Katse kaliumiin

Nurmet tarvitsevat kasvukauden aikana yli 200 kg typpeä ja kaliumia. Turvemaiden kaliumpitoisuus on tunnetusti matala. Viljelykasvien kaliuminsaantiin vaikuttaa turpeen paksuus ja pohjamaan kaliumvarat. Nurmisadoista tehdyt raaka-aineanalyysit paljastivat turvemaiden korkean kaliumtarpeen. Toisen nurmisadon kaliumpitoisuus oli noin 20 g/kg ka, jolloin kalium voi tulla sadonmuodostusta rajoittavaksi tekijäksi. Kalium on myös nurmien onnistuneen talvehtimisen kannalta tärkeä ravinne.

Mervi Seppänen
Yara Suomi Oy

JR Farmilla Perhon Peltokankaalla Jussi ja Sauli Rauhalan tilalla toteutettiin nurmilohkelle nolla- ja ylilannoitusruudut jo toisena kesänä peräkkäin yhteistyössä ProAgrian Sari Harjun kanssa.

Jari Tikkanen ProAgiasta teki koelohkelle maan rakennearvion. Pellon muokkauskerroksen paksuus on noin 15–20 cm. Muokkauskerroksen rakenne vaikutti hyvältä, maa on tummaa ja juuria on paljon. Muokkauskerroksen alla on koskematon ja maatumaton turvekerros, jossa ei ole juuria tai madonreikiä.

Maalaji:	Saraturve (Ct)
Nurmiseos:	Grindstad-timotei, täydennyskylvö timotei-valkoapila
Lannoitus 2022:	1. sato YaraMila Y3 + liete 20 t/ha 2. sato YaraMila NK2
Koeruudut:	Nolla – liete 20 t/ha – talous – ylilannoitus
Nurmisato 2022:	1. sato 4330 kg ka/ha 2. sato 3220 kg ka/ha

MERVI SEPPÄNEN, YARA

Kun nurmi kylvetään suojaviljaan, viljaksi valitaan aikaisin valmistuva puitava lajike tai sato korjataan kokoviljasäilö-rehuksi. Jos olkimassa silputaan peltoon, terien on oltava hyvässä kunnossa, jotta olki levittyy tasaisesti pellolle eikä tukahduta kasvuun lähtevää nurmea.

Nurmen viljelykierto ja hiilensidonta

Nurmen viljelykierrolla tarkoitetaan eri tilojen välillä erilaisia asioita, jotka riippuvat tilan tuotantosuunnasta ja nurmen viljelyn tavoitteesta. Nauttiloilla, joilla nurmi on usein pääkasvina viljelyssä, pyritään tuottamaan mahdollisimman laadukasta ja eläinryhmälle soveltuvaa säilörehua karjan ruokintaan. Viljatilalla nurmen tarkoitus on monipuolistaa viljelyä sekä antaa viljelymaalle mahdollisuus palautua ja latautua seuraavaan viljavuoteen. Oli pa kyse nurmen tuotannosta, viljan kasvatuksesta tai erikoiskasvien viljelystä, kasvien vuorottelusta hyötyvät kaikki kasvit.

Maatalousmaa hiilen vapauttajana ja sitojana

Maasta vapautuu aina hiiltä ilmaan. Vapautuvan hiilen määrään ja kasvuston hiilen sidontaan sekä maaperän mikrobien toimintaan voidaan vaikuttaa. Viljelysmaan voimakas muokkaaminen lisää orgaaniseen ainekseen sitoutuneen hiilen hajotusta, mistä seuraa hiilen vapautumista ja viljelysmaan multavuuden vähenemistä. Muokkaamisen keventämisellä ja harven-

tamisella sekä kasvipeitteisyyden lisäämisellä pyritään säilyttämään kasvuston sitoma hiili pellossa.

Nurmi viljelykierrossa lisää hiiltä sitovien mikrobien määrää

Jotta nurmen vaikutus maaperään olisi tehokas, kannattaa nurmen kylvöön ja seokseen panostaa. Nurmen uudistamisen yhteydessä on hyvä tarkistaa viljavuusanalyysin kalkitustarve. Uudistamisen yhteydessä kalkin voi sekoittaa juuristokerrokseen, jossa vaikutus kestää seuraavaan uudistamiseen. Riittävän suuri siemenmäärä kylvössä varmistaa tiheää kasvustoa, jolloin yhteyttävää pinta-alaa on neliöllä paljon. Tiheällä kasvustolla estetään rikkakasvien kasvua ja vähennetään täydennyskylvön tarvetta. Monipuolisessa seoksessa on hyvä olla maittavia ja hyvin sulavia kasveja, mutta myös syväjuurisia ja laajalle juuristonsa levittäviä kasveja. Ne varmistavat kasvua myös vaikeissa sääolosuhteissa ottaen vettä sekä ravinteita syvemmistä kerroksista. Laaja ja monipuolinen juuristo vie sidottua hiiltä maan alle mikrobien ja bakteerien käyttöön. Kasvien erilaisella kasvurytmillä voi vaikuttaa kasvun uudelleenlähtöön korjuun jälkeen ja kasvuston sulavuuden muutokseen korjuuhetkeä odottaessa. Tällä voidaan jatkaa hieman korjuukunaa ja lisätä yhteyttämistä korjuun jälkeen.

Suojavilja

Mikäli nurmi kylvetään suojaviljaan, kannattaa viljaksi valita aikaisin valmistuva puitava lajike tai korjata sato kokoviljasäilörehuksi. Tällöin viljan alta nousevalla nurmikasvustolla on hyvin aikaa toipua korjuusta ja kerätä ravintoa tulevaa talvea varten. Jos olkimassa silputaan peltoon, terien on hyvä olla hyvässä kunnossa, jotta kasvijäte levittyy tasaisesti pellolle, eikä tukahduta kasvuun lähte-

vää nurmea. Nurmikasvusto pysyy tiheänä ja tasaisena hyvissä olosuhteissa yleensä 3–4 satovuotta. Täydennyskylvöllä voi paikata talvituhoja, korjata lajikesuhteita ja tihentää kasvustoa. Täydennyskylvöä varten kasvustoa on hyvä seurata useamman kerran ke-

sässä, samalla katsotaan kasvuston tiheys maan pinnalla, lajisuhteita pellon eri kohdissa ja rikkatilannetta.

Tero Ävist

Viljelyn kehittämishjelma

Viljelyn kehittämishjelmassa ajatuksena on räätälöidä viljelyratkaisut tilakohtaisesti kasvintuotannon tavoitteiden mukaan. Kotieläintilan viljelyn kehittämishjelmassa pyritään aina määrittämään eläinten vuotuiset rehutarpeet, varsinkin karkearehujen osalta. Samalla pohditaan rehuille laadulliset tavoitteet. Erityisesti lypsykarjatilojen kohdalla karkearehujen tarpeet voi jaotella eläinryhmittäinkin, koska eläinryhmien ruokinnalliset tarpeet eroavat selvästi toisistaan.

Karkearehujen tarpeiden laskentaa ja laadullisten tavoitteiden määrittämistä hyödyttää kasvi- ja kotieläinasiantuntijoiden välinen yhteistyö. Rehujen tarpeet voidaan laskea esimerkiksi tilalle tehtyjen ruokintasuunnitelmien pohjalta. Kotieläintiloilla viljelysuunnittelussa on otettava huomioon myös kotieläintuotannon ruokintateknologian tuomat mahdolliset rajoitteet. Esimerkiksi erillisruokinnassa useiden eri karkearehujen käyttäminen samalle eläinryhmälle samaan aikaan on haastavaa tai jopa mahdotonta. Kehittämishjelman tavoitteena onkin löytää tilakohtaisesti parhaat ratkaisut.

Viljelyn kehittämishjelma sopii myös kasvitiloille ja erikoiskasvitiloille. ProAgrian kasvintuotannon asiantuntijat auttavat kaikissa kasvintuotantoon liittyvissä asioissa viljelysuunnittelusta kasvukauden aikaisiin kasvustokäynteihin ja tuotantokustannuslaskelmista erikoiskasvivalintoihin.

Taneli Rahja

ProAgria Keski-Pohjanmaan kasvintuotannon asiantuntijat

Taneli Rahja
040 6684 5111

Sari Harju
040 5234 114

Tero Ävist
041 7310 398

Jari Tikkanen
040 0162 147

Uusi tieto uudistuvasta kasvintuotannosta. Tilaukset: proagriaverkkokauppa.fi

VALMISBETONI

Myynti:

☎ Thomas Nyberg 045 630 0190

VALMISBETONITILAUKSET

☎ Pietarsaari 040 678 2720

☎ Kokkola 040 678 2730

☎ Seinäjoki 040 678 2740

☎ Mustasaari 040 678 2750

☎ Närpiö 040 678 2760

BETONITUOTTEET

Myynti:

☎ Sami Miettinen 0400 153 304

☎ Teemu Pohjonen 040 777 0119

www.jakobeton.fi

TILASEKOITUS

-PARANNA TILASI KANNATTAVUUTTA
RÄÄTÄLÖIDYLLÄ JA EDULLISELLA RATKAISULLA

Pohjanmaan Rehujauhatus

- jalostaa viljasi tilakohtaiseksi rehuksi

- ✓ räätälöidyt tilaseokset tarpeiden mukaan
- ✓ korkealaatuiset raaka-aineet
- ✓ nykyaikainen sekoituskalusto
- ✓ tasalaatuinen rehu
- ✓ tuottava rehu
- ✓ luomutuotantoon sopivat rehut
- ✓ yhteistyössä Kärki-Agrin erikoisrehutehdas

OTA
YHTEYTTÄ!

www.proagriaverkkokauppa.fi

Pohjanmaan Rehujauhatus Oy
Ojantie 7, 85140 Tynkä, puh. 041-444 9374

TeeJii Pyykkönen Oy on nyt

Palvelut

- * Laserleikkaus
- * Särmäys
- * Sorvaus ja jyrsintä
- * Hitsaukset
- * Hiekkapuhallus
- * Pulverimaalaus
- * 3D-suunnittelu

JiiTee -tuotteet

- * Tornit
- * Täyttöpurkaimet
- * Varaosat
- * Täyttölietsot
- * Imurit
- * Rehuleikkurit
- * ja paljon muuta

Pöyliöjärventie 5, 98120 Kemijärvi
Puh. 050 3313 678, mika.palojarvi@paltekmetal.fi
paltekmetal.fi

RASKASKONEKORJAAMO

J&H KONETIIMI KY

Poleentie 10, Sievi As.

☎ 044 253 0129

- TRAKTORIT
- KAIVINKONEET
- METSÄKONEET
- KUORMA-AUTOT
- MAATALOUSKONEET
- DIESELPUMPPUJEN KUNNOSTUKSET

MEILTÄ RASKAANKALUSTON
VARAOSAT KILPAILU-
KYKYISEEN HINTAAN!

www.raskaskonekorjaamo.fi

Kyntää vai eikö kyntää

Kyntö on yleisin tapa muokata maata. Kyntämällä tavoitellaan parempaa maan rakennetta seuraavaa satokasvia varten, kasvintähteiden multaamista maan sisälle hajotettavaksi ja rikkakasvien torjuntaa. Kyntämällä saadaan maa kuohkeaksi, kasvintähteet piiloon ja kuritettua rikkakasveja juurineen. Kyntäminen vaikuttaa ratkaisevan monia ongelmia. Vai ratkaiseeko sitenkään?

Maan hyvän rakenteen kannalta on tärkeää, että maassa on ravinteita oikeassa suhteessa oikeita määriä. Erityisesti maan kationitasapaino vaikuttaa merkittävästi maan rakenteeseen. Maan kationinvaihtopinoista tulisi olla 60–70 % täytettyinä kalsiumilla, 10–20 % magnesiumilla, 3–5 % kaliumilla ja loput vedyllä ja muilla kationeilla. Karkeilla kivennäismailla optimi on 60–20–5 ja savimailla 70–10–3. Jos kationisuhde maassa poikkeaa merkittävästi optimista, ei maan rakenne säily optimaalisena muokkauksista huolimatta. Maa on joko liian tiivistä tai liian ilmavaa, eikä pysty pidättämään vettä tarpeeksi.

Onland-kyntö

Kyntö löyhyyttää kyntökerroksen maan tehokkaasti, mutta kyntäminen voi aiheuttaa tiivistymää kyntökerroksen alapuolelle. Eniten tiivistymisriskiä aiheuttaa kyntövaossa kulkevat traktorin renkaat. Tähän ongelmaan ratkaisuna on onland-kyntö, jossa traktorin kaikki renkaat kulkevat aurojen edessä kyntämättömällä maalla. Märissä olosuhteissa tiivistymisriski on kuitenkin olemassa.

Kynnön haittoja

Kyntö on aggressiivinen tapa muokata maata. Kynnösä käännetään maata syvältä. Kääntäminen hapettaa maata, rikkoo sienijuuren muodostaman verkoston ja kiihdyttää hajottajabakteerien toimintaa. Maan pieneliöstö muuttuu epäedulliseen suuntaan. Nämä kasvatavat tautipainetta, voivat aiheuttaa hivenravinnepuutoksia ja saada bakteerivaltaisessa maassa viihtyvien rikkakasvien siemeniä itämään. Näitä ovat esimerkiksi jauhosavikka, lutukka ja juolavehänä.

Kyntö hyvä kompromissi

Kyntö sopii esimerkiksi nurmen lopettamiseen tai uusimiseen. Hyvällä kyntöjäljellä nurmen lopettaminen onnistuu jopa ilman glyfosaattiriskitusta. Kyntämällä saadaan tasainen alusta nurmen perustamiselle. Myös ennen kalkitus- tai maanparannusaineiden levitystä kyntäminen on hyvä vaihtoehto, koska kynnettyyn maahan ne on helppo sekoittaa.

Kannustan miettimään, onko kyntäminen aina tarpeen. Ennen kuin lähdet muokkaamaan, mieti mitä ongelmaa yrität sillä ratkaista ja mistä ongelma perimiltään johtuu. Maan muokkaaminen on usein vain oireiden lyhytaikaista hoitoa, ei juurisyyden ratkomista.

Taneli Rahja

Ranta-Pitkäset pilottikokeilusta näytteenottoasiakkaaksi

Maatalousyhtymä Ranta-Pitkäsen yhden robotin navetta on valmistunut 2011, valmistumisen aikana ProAgria Keski-Pohjanmaalla alkoi pilottikokeiluna tuotosseurannan näytteenottopalvelu. Ranta-Pitkäset lähtivät kokeiluun mukaan ulkoistaen maitonäytteenoton ProAgrialle.

Pilottikokeilun jälkeen tila jäi näytteenottoasiakkaaksi, koska **Aila Ranta-Pitkäsen** mielestä on hyvä juttu, että näytteenoton voi ulkoistaa eikä itse tarvitse muistaa kaikkea ja kaikenlaisia päivämääriä. – Näytteenottopalvelun käyttäminen helpottaa työstä, kun ei tarvitse itse käyttää aikaa näytteenottoon eikä murehtia laitteiden toimivuutta, toteaa Aila Ranta-Pitkänen.

Näytteenottopalvelu robottitilalla sisältää näytteenottimen kiinnittämisen, olipa se vuokralaite tai tilan oma näytteenotto-

laite. ProAgrian tuotosseurannan tekninen asiantuntija seuraa, että näytteenotin käynnistyy kunnolla. Ongelmatilanteissa selvitetään, mistä häiriö johtuu ja huolehditaan siitä, että näytteenotto onnistuu. Näytteenotin jätetään yleensä vuorokaudeksi paikalleen, jotta lehmät voivat käydä rauhassa lypsällä. Kun kaikista lehmistä on saatu maitonäyte, näytteenotin irrotetaan, pestään ja tarvittaessa huolletaan. Teknisen asiantuntija skannaa näytepulloista viivakoodit ja tallentaa maitomäärät MinunMaatilani-ohjelmistoon. Näytteenottopalvelun

yhteydessä otetaan käyttöön esikoodatut viivakoodipullot, jotka yhdistävät näytepullot lehmään nopeuttamalla näytteiden käsittelyä laboratoriossa. Näytteenoton yhteydessä saatavista näytteistä voidaan tehdä perinteisten analyysien (rasva-%, valkuais-% solut ja urea) lisäksi lisäanalyysiä tiineystestejä.

Aila Ranta-Pitkänen suosittelee näytteenoton ulkoistamista ja vuokralaitteiden käyttämistä muillekin, koska se helpottaa omaa työtä. – Käymme teknisen asiantuntijan kanssa lävitse tuotosseurantaan liittyviä raportteja

ja seuraamme miten tilalla lehmät ovat lypsäneet, kertoo Aila Ranta-Pitkänen. Hän tuumailee, että ulkopuolisista silmistä on apua myös tilan kehittämisessä.

Näytteenottopalvelu sopii kaikenlaisille tiloille, jotka haluavat helpottaa omaa arkeaan. ProAgrian tuotosseurannan asiantuntijat räätälöivät mielellään tilalle sopivan näytteenottopalvelun.

Armi Hotakainen

AILA RANTA-PITKÄNEN

Kaksoislehmät Roosa ja Ronja ovat Aila Ranta-Pitkäsen lemmikkejä.

Lypsylupasäädöt vaikuttavat siihen, miten lehmät pääsevät robotille. Jos lypsylupia on annettu liikaa, järjestelmä kuormittuu ja lypsytuotanto täyttyy. Jos lypsyluvat ovat optimaaliset, tuotos ja kokonaismaitomäärä nousee ja solupaine laskee.

Lisää maitoa lypsyrobotin ja ruokintalaitteiston säädöillä

Missä vika, kun maitoa ei tule, vaikka lehmät käyvät hyvin robotilla tai kun lehmät eivät tarjoutu riittävästi robotille? Lypsyrobotitiloilla tulee vastaan monenlaisia tilanteita ja niihin on erilaisia ratkaisuja, jokainen navetta kun on uniikki. Ongelmaa saatetaan etsiä vuosikausia esimerkiksi ruokinnasta, mutta vika saattaa olla esimerkiksi ruokintalaitteiston säädöissä.

Seisokelu ja odottelu

Lehmillä on kaikki maailman aika käytettävissään, vai onko sitenkään? Matalaan ensikkotuotokseen voi paljastua syyksi ensikon jatkuva seisokelu ja jonottelu. Mikäli ruokintalaitteistossa on ohjeasetuksena pienten rehuannosten antaminen, voi ensikko jäädä odottelemaan ruokintakioskin läheisyyteen pitkiksi ajoiksi. Ensikko voi käydä tiheästi robotilla lypsillä, mutta maitoa ei silti tule, kun lepoaika ja riittävä syömistä ei synny. Tiheät kävelytilanteet nälkäisenä muiden eläinten seassa luovat stressiä ensikoille. Pahimmillaan sorkat kuormittuvat seisokelusta ja sorkkakipu vaikuttaa hedelmällisyyden hormonitoimintaan. Ennen kuin poistat ensikon, tarkastuta säädöt kuntoon.

Lehmien jono robotilla

Kylläpä näyttää hyvältä, lehmät jonottavat komeasti robotille. Mut-

ta hetkinen, keskimaito alle 30 kg, missä vika? Lypsylupasäädöt vaikuttavat siihen, miten lehmät pääsevät lypsylle robotilla, ja miten koko karjan lypsyt pääsevät kehittymään. Jos lypsylupia on annettu liikaa, järjestelmä kuormittuu ja pahimmillaan lypsykapasiteetti on täynnä. Voimakkaimmat jyräjät käyvät lypsillä ja niiden maitotuotos voi olla hyvä. Aiempana hierarkiassa olevat naudat odottelevat omaa vuoroaan ruuhkassa ja saattavat luovuttaa parin vuorokausilypsykerran jälkeen. Tilastoja tarkastellessa voi löytyä ensikkoja, joiden lypsykerrat eivät nouse keskiarvoltaan lainkaan kolmeen. Jos lypsyluvat olisivat optimaaliset, järjestelmään vapautuisi enemmän aikaa. Tuotos lypsya kohti nousisi, samalla kokonaismaitomäärä kasvaisi ja solupaine laskisi.

Ongelmalehmät

Lypsykapasiteettia vievät ongelmalehmät, joilla syystä tai toisesta lypsyn kesto on liian pitkä. Ongelmalehmä saattaa olla näkymätön, jos se käy useita kertoja onnistuneesti lypsillä eikä koskaan päädy haettavaiksi lehmäksi. Ongelmalehmän syynä voi olla esimerkiksi potkiminen, pitkät utarekarvat, väärä rehuaukallon sijainti tai väärät lypsylupa-asetukset. Ongelmalehmiä etsintään kuluu aikaa, sillä se

vaatii useiden raporttien tulkintaa. Jos tilalla ei ole resursseja tai voimavaroja pitempään tietokoneella istumiseen, asiantuntijan tekemä katsaus antaa uusia näkökulmia ja keventää tilan työpanosta. Ongelmalehmien havainnointi ja viian poistaminen voi helposti tehdä

usealle ongelmattomalle lehmälle lypsyajan. Säättöjen tekeminen säännöllisesti auttaa lisäämään karjan tuotospotentiaalia.

Sonja Pyykölä

Ruotsin laitumilla

Ruotsissa laiduntamisvelvoite on ollut voimassa 1980-luvulta lähtien. Laidunvelvoite koskee kaikkia nautoja, myös sonneja ja saman vuoden helmikuussa syntyneitä vasikoita. Ruotsi on jaettu neljään vyöhykkeeseen ja laidunnusaika on etelän 120 päivästä pohjoisen 60 päivään.

Ruotsissa hyväksi havaittua

- Laiduntaminen onnistuu isollakin eläinmäärällä ja laidunkaudeksi voi yhdistää ryhmiä
- Laidunna ilmojen mukaan
- Laiduntaminen on taloudellisesti kannattava vaihtoehto, hyödynnä erityisesti alkukesän hyvin sulava ja kasvava laidun
- Laiduntaminen, lukuun ottamatta aloitusta ja lopetusta, vähentää työtä.

Ä

lyNauta-hanke järjesti laiduntamiseen keskittyvän opintomatkan Ruotsiin Uumajan lähistölle. Tilakohteiksi oli valittu innokkaita laiduntajia. Ryhmämme kävi kahdella asematilalla, joista toinen oli tutkimusmaatila ja toinen luomutila sekä kahdella robottitilalla. SLU Röbacksdalen tutkimusmaatilalla lypsävät oli jaettu kahteen ryhmään tuotantokauden vaiheen mukaan. Päivisin lyhyemmän ajan laidunsi vastapoikineiden ryhmä ja öisin loppukauden lypsävät. Näin korkeatuottoisemmat lehmät saivat pidemmän jakson pihatossa ja enemmän väkirehun syömisaikaa kioskeilta, kerta-annokset pysyivät maltillisena ja lehmät ennättivät syödä. Seuraavaksi syöttöön tulevan lohkon tarkkailua pidettiin erityisen tärkeänä. Se ei saa päästä liian pitkäksi. Yli 25 cm nurmen maittavuus ja sulavuus alkavat alentua ja tallaantumistappiot nousevat.

TUJUA KORPELA

Lehmät yhtä mukava saada keväällä ulos, kuin syksyllä sisälle

Hössjön luomutilalla noin 70 lypsävällä oli käytössä viisi eri lohkoa, joista yksi oli ns. parkkilohko. Hyväkokoisien parkkilohkon kautta lypsävät kulkivat muille lohkoille, myös vesipiste oli parkkilohkolle. Kahden erityisen hyvän laidunvuoden seurauksena lehmien keskituotos on noussut 11 000 kiloon. Siemennettävät hiehot haettiin kauempana olevilta luonnonlaitumilta pihaton lähellä olevalle laitumelle tarkempaa seurantaa ja siemennystä varten.

Seuraava sukupolvi oli ottamassa ensi keväänä vetovastuun tilan toiminnasta. Kummankin emännän, niin vanhemman kuin nuoremman, mielestä oli mukavaa saada eläimet kesän ajaksi ulos. Yhtä mukavaa on syksyllä ilmojen huonontuessa saada eläimet takaisin pihattoon.

Panostus ensimmäisen kuukauden laiduntamiseen

Flarkenin tilan kolmen robotin lypsylehmät saivat kulkea laitumelle vapaasti. Pihatton ovet suljettiin aamuisin tunnin ajaksi, jolloin tehtiin siemennykset ja muut hoitotoimenpiteet. Flarkenin lehmien keskituotos on 11 500 kg. Lehmien mielenkiinto robottia ja lypsy-

jä kohtaan on pysynyt laidunkaudella hyvänä. Tilan tavoitteena on aloittaa laidunkausi mahdollisimman aikaisin, siksi aitojen ja kulureittien on oltava valmiina jo ennen kevättöitä.

Nopea laidunkierto ylläpitää eläinten mielenkiintoa

Agnäsin kahden robotin holstainkarjan keskituotos on n. 13 000 kg. Lypsävät laidunivat vapaasti yhtenä isona ryhmänä. Muutaman vuoden vanhasta pihatosta avautuivat ovet laitumelle robottien edestä kokoomatilasta. Noin 100 lypsävälle oli 18 päivittäin vaihtuvaa 0,34 ha kokoista lohkoa. Tänä kesänä pihattoon oli asennettu tuulettimet ja kuumalla ilmalla lehmät olivatkin mieluummin sisällä.

Laidunnusta sään mukaan

Kaikilla vierailutiloilla ummikot ja hiehot laidunivat koko ajan. Kummallakaan robottitilalla ei ollut älyportteja, vettä tai lisäruokintaa laitumelle. Sateisena aikana laitumia ja kulkureittejä säästetään jättämällä eläimet sisälle. Syksyisin märempien kelien alettua laidunnetaan lohkoja, jotka uusitaan seuraavana vuonna. Myös ummikoille käytetään uusittavia lohkoja. Ympärysaidat olivat yllättävänkin heppoisia, mutta toisaalta eläimet oppivat nuorina sähköille jämerämpien opetusaitauksien kautta.

Suhtautuminen myönteistä

Kulkureiteinä suosittiin luonnostaan alueen korkeampia ja kiuveempia kohtia. Laitumet lannoitettiin (paitsi luomutila) keväällä ennen laidunkauden aloitusta starttipellä ja 1–2 krt kesän aikana. Puhdistusniitot tehtiin pääsääntöisesti vähintään kerran kesässä. Laitumella suosittiin kasvilajeina kahta eri timoteita ja kahta eri valkoapilaa, niittynurmikkaa (ja niittynataa). Jokainen tila suhtautui laiduntamiseen myönteisesti ja uskoi laiduntavansa lehmä ilman laidunvelvoitetakin. Perusteluksi kerrottiin eettisyys ja näkyvyys kuluttajille. Lisäksi laiduntaminen koettiin hyväksi eläinten terveyden kannalta.

Tuuja Korpela

Säilörehun sulavuus lisää lehmien syöntiä ja energian saantia. Se parantaa sekä maidon valkuaispitoisuutta että rasvapitoisuutta.

Maidon pitoisuudet ja nurmirehun koostumus

Säilörehussa pitää olla riittävästi märehmistä edistävää kuitua erityisesti, jos säilörehussa on paljon sokeria ja lehmälle annetaan runsaasti tärkkelyspitoista viljaa. Jos lehmä ei saa säilörehusta riittävästi kuitua, sen pötsi voi happamoitua. Tällöin selluloosaa hajottavia pötsimikrobeja kuolee ja selluloosan hajotus pötsissä hankaloituu. Tämän seurauksena pötsistä imeytyy vähemmän maitorasvan muodostumiseen tarvittavia rasvahappoja. Tämä taas näkyy erityisesti alhaisena maitorasvan pitoisuutena suhteessa maidon valkuaispitoisuuteen. Toisaalta erittäin kuitupitoinen säilörehu lisää maidon rasvapitoisuutta, mutta tämä johtuu maitomäärän vähenemisestä. Kun säilörehu on kovin karkeaa, rehu virtaa pötsistä eteenpäin hitaasti, eikä lehmä ei jaksa syödä rehua. Jos säilörehu on energiaköyhää ja pötsin täyteisyys rajoittaa syönnin määrää, energian puutteellinen saanti voi johtaa maidon valkuaispitoisuuden pienenemiseen.

Säilörehu valkuaisen lähteenä

Koska lehmä on märehittäjä ja kaikkien syömä rehu menee ensin pötsimikrobien hajotettavaksi, lehmää ruokittaessa ravitaan ensisijaisesti pötsimikrobistoa. Mikrobit eivät pysty syntetisoimaan aminohappoja lehmän tarpeisiin, elleivät ne saa riittävästi pötsissä hajoavaa raakavalukuista. Koska lehmät syövät säilörehua määrällisesti paljon, se on tärkeä valkuaisen lähde. Säilörehun pieni raakavalukuinen onkin mahdollinen maidon valkuaispitoisuutta vähentävä tekijä. Useimmiten rajoittuneesti käyneellä nurmisäilörehuruokinnalla pötsimikrobien kasvua ja lisääntymistä rajoittaa kuitenkin energian saanti. Jos pötsin valkuaisastase on huomattavan suuri, säilörehun raakavalukuaisen lisääntyminen ei lisää maidon valkuaispitoisuutta, vaan ylimääräinen pötsissä hajonnut valkuainen erittään virtsassa lehmän elimistöstä pois.

Vaikka suurin osa lehmän saamista aminohapoista on pötsi-

mikrobien syntetisoimia, pötsissä hajoava valkuainen ei riitä täyttämään korkeatuottoisen lehmän tarpeita. Pötsissä sulamattoman hyvälaatuisen ohitusvalkuaisen saanti on välttämätöntä, jotta maitorauhanen voi syntetisoida runsaasti maitoproteiineja.

Säilörehun laadun vaikutus maidon pitoisuuksin

Kun säilörehua tehdään, hapettomat olosuhteet ja pH:n nopea lasku pysäyttävät kasvien soluhengityksen ja sokereiden hajoamisen. Maitohappo laskee nurmen pH:ta tehokkaasti, mutta maitohappokäyminen kuluttaa rehun sokereita, jolloin ne eivät ole enää lypsylehmän käytettävissä. Lisämällä rehuun happoa, pH:n laskua voidaan nopeuttaa, jolloin sokereita säästyy ruokintapöydälle. Pötsimikrobit hajottavat sokereita nopeasti maitorasvan lähtöaineiksi käyttäen reaktiossa vapautuvaa energiaa mikrobivalkuaisen synteesiin. Jos säilörehu on päässyt pilaantumaan, lehmät eivät syö virhekäynnä rehua. Heik-

ko syönti johtaa tässäkin tapauksessa siihen, että mikrobivalkuaisen synteesi on pötsissä heikkoa, eikä pötsissä muodostu myöskään maitorasvan synteesiin tarvittavia rasvahappoja. Mitä vähemmän säilörehussa on käymistuotteita, sitä paremmat maidon pitoisuudet ovat. Erityisesti käymistuotteilla on vaikutusta maidon rasvapitoisuuteen. Käyttämällä muuraishapon lisäksi propionihappoa voidaan ehkäistä säilörehun virhekäymistä myös siilon tai paalin avaamisen jälkeen. Useissa tutkimuksissa muurahais- ja propionihappopohjaisten säilöntäaineiden onkin todettu parantavan säilörehun syöntiä, maitotuotosta ja maidon pitoisuuksia. Säilöntäaineita ei kannata kuitenkaan käyttää ylen määrin, koska myös maitohapon ja säilörehun kokonaishapon suuri määrä vähentävät maidon pitoisuuksia.

Liisa-Maria Päckilä

Maidon hinnoittelu ja ruokinnan optimointi

RITVA-LIISA NISULA

Maidon tuottajahinnassa maksetaan perushinnan lisäksi muun muassa maidon hygieenisen laadun, vastuullisen tuotannon sekä rasva- ja valkuaispitoisuuden mukaan lisähintaa. Pitoisuuslisää maksavat kaikki meijerit. Maidon perushinta on keskipitoiselle, E-luokkaan kuuluvalla normimaidolle laskettava ennakkohinta. Kunkin meijerin pitoisuushinnoittelu määrittelee, paljonko rasva- ja valkuaispitoisuuksista maksetaan.

Yleisesti loppulypsykauden lehmillä pitoisuudet ovat korkeammat. Runsasmaitoisilla lehmillä pitoisuudet voivat olla alhaisemmat. Pitoisuuksien muutokset kertovat ruokinnan onnistumisesta. Säilörehun sulavuus ja säilöntälaatu vaikuttavat maidon pitoisuuksiin. Säilörehujen sulavuuden nousu lisää syöntiä ja paremmasta sulavuudesta johtuva energian lisäys nostaa maidon pitoisuuksia, kunhan kuidun saanti samalla on riittävä. Säilörehun käymisen rajoittaminen vähentää maitohappojen ja haihtuvien rasvahappojen määrää, mutta lisää pötsin voi- ja etikkahapon pitoisuuksia. Nämä toimivat maitorasvan esiaineina ja nostavat siksi maidon rasvapitoisuutta. Pitkälle käynyt karkearehu voi laskea pitoisuuksia. Lisäksi kasvilajeilla on vaikutusta. Nurmipalkokasveilla, kuten apilalla ja sinimailasella, maidon pitoisuudet ovat alhaisemmat verrattuna nurmisäilörehuun.

Valkuainen ja rasva

Energian saanti on tärkein ruokinnallinen tekijä, joka vaikuttaa maidon valkuaispitoisuuteen. Energian puute vähentää pötsin mikrobivalkuaisyynteesiä, jolloin maidon valkuaispitoisuus laskee. Erittäin kuitupitoisella ruokinnalla maidon rasvapitoisuus nousee, kun taas väkirehuvaltaisella, pötsiä happamoittavalla ruokinnalla rasva-

pitoisuus laskee. Väkirehujen runsas valkuaispitoisuus pitää yllä maidon valkuaispitoisuutta, mutta vähentää rasvapitoisuutta. Energian saannin lisäys voi laskea maidon rasvapitoisuutta. Jos energialisäys johtuu säilörehun sulavuuden parantumisesta, pitoisuudet yleensä nousevat.

Rasva-valkuaisuhde

Lehmäkohtaisten näytteiden rasva- ja valkuaispitoisuuden suhdetta voidaan käyttää ruokinnan onnistumisen mittarina. Tavoitteena voidaan pitää suhdelukua 1,1-1,4. Tätä alhaisemmat lukemat kertovat hapanpötsin vaarasta, jolloin lehmä syö liian vähän karkearehua suhteessa väkirehun syöntiin. Varsinkin loppulypsykaudella tämä johtaa usein lehmän lihomiseen. Yli 1,4 lukema kertoo energiavajetilanteesta, jossa lehmä hajottaa kudosrasvoja energiaksi ja muuntaa rehuannoksen valkuaisista energiaksi. Poikimisen jälkeen lehmän energiantarve nousee nopeasti eikä sen syöntikyky aina riitä vastaamaan tarpeeseen, vaan lehmä alkaa kuluttaa rasvakudoksiaan. Liian voimakas rasvakudosten kulutus ajaa lehmän ketoosiin ja vähentää syöntiä. Poikimisen jälkeinen voimakas energiavaje viivästyttää seuraavaa tiinehtymistä.

Hanna Mäki-Asiala

Euroja etsimässä

Tänä syksynä korostuu tilan eläinten taloudellinen ruokinta. Jokaisella tilalla löytyy tähän strategia. Siihen vaikuttaa muun muassa se, paljonko on mahdollista käyttää kotoisia rehuja, minkälaiset ovat tilan rehuvarastot tai minkälaisia tarpeita eläimillä on. Rehukomponenttien hinnat ovat kallistuneet, mikä on lisännyt tarvetta laskea tarkemmin hinta myös omalle säilörehulle ja viljalle. Kun tiedossa on oman säilörehun ja viljan tuotantokustannus, ruokinnan suunnittelu on helpompaa. Tulevaisuutta ajatellen on järkevää miettiä koko tilan strategia, sillä mataliin rehuhintoihin ei välttämättä olla palaamassa.

Suunnittele

Eläinten rehustuksen suunnittelu lähtee viljelysuunnittelusta, koska eri eläinryhmillä on erilaiset ruokinnalliset karkearehujen tarpeet. Lypsävien lehmien, nuorten hiehojen ja sonnien tarve on hyvin sulava säilörehu, umpilehmät ja vanhemmat hiehot tarvitsevat heikommin sulavaa rehua. Hukkaa muodostuu, jos umpilehmille ja voimakkaan kasvun vaiheen ohitaneille hiehoille syötetään liian

energiapitoista karkearehua. Liian voimakkaasti ruokitut eläimet lihoivat helposti ja altistuvat helpommin terveysongelmille.

Kaikki lähtee pellolta

Viljelysuunnittelussa kannattaa huomioida eläinten tarvitsemien rehujen määrä. Samalla mietitään olisiko tilan valkuaisomavaraisuutta mahdollista parantaa esimerkiksi palkokasvien avulla tai sopisivatko esimerkiksi palkoviljat tilan viljelykiertoon ja ruokintaan. Ruokinnan taloudellinen optimointi on tilakohtainen asia, siihen ei ole yhtä ohjetta tai mallia. Ruokinta- ja peltopuolen asiantuntijat laskevat, optimoivat ja suunnittelevat erilaisia ruokintavaihtoehtoja. ProAgrian laskenta- ja suunnitteluohjelmista saa päätösten tueksi monenlaisia talouden tunnuslukuja. Näiden avulla lyhyen ja pitkän aikavälin päätösten teko on paljon helpompaa.

Huomio olosuhteisiin

Ruokinnansuunnittelulla on mahdollista optimoida tilan ruokintaa. Esimerkiksi maitotuoton ja ostorehukustannuksen erotus on yksi vaihtoehto. Ruokintasuunnitelma on osa ruokinnan onnistumista.

Vielä suurempi merkitys on sillä, miten ruokinta toteutetaan käytännössä. Huomiota kannattaa kiinnittää myös eläinten olosuhteisiin: onko ruokintapöytätilaa riittävästi, onko hyvälaatuista rehua tarjolla ympäri vuorokauden, onko seosrehu tasalaatuista, onko vesipisteitä riittävästi ja veden saanti kunnossa.

Ruokinnansuunnittelun perustana analysointi

Ruokinnan onnistumisen avain on kotoisten rehujen laatu. Rehunäytteitä tulee ottaa säilörehusiilosta tai -aumasta riittävän usein. Paalirehun laadunhallinnassa auttavat kattavat kairalla otetut lohko-kohtaiset rehunäytteet. Säilörehun kuiva-aine voi muuttua siilossa tai aumassa, mikä vaikuttaa erityisesti seosruokinnassa väkirehun osuuteen. Säilörehujen säilönnällä on suuri merkitys rehukustannukseen. Huonosti säilynyt rehu aiheuttaa hävikkiä. Pilaantuneen säilörehun lisäksi tappiota tulee menetetyistä energiastakin. Säilöntälaadun puutteita on vaikea, jopa mahdoton korjata väkirehuruokinnalla. Säilörehun heikko säilönnällinen laatu vaikuttaa myös heikentävästi maidon rasva- ja valkuais-

pitoisuuksiin. Heikko säilöntälaatu voi automaattilypsytiloilla heikentää myös lypsyaktiivisuutta.

Ruokinnassa tärkeä on tasapaino

Millä tahansa hinnalla ei ole järkeä tavoitella viimeisiä litroja, mutta ei myöskään kustannusten säästämiseksi ole järkeä tinkiä ruokinnasta karjan terveyden ja hedelmällisyyden kustannuksella. Suunnittelua suurempi väkirehun osuus ruokinnassa voi aiheuttaa turhia rehukustannuksia, suunniteltua pienempi väkirehun osuus taas voi johtaa esimerkiksi energiavajeeseen. Ostorehujen kilpailutuksella ja rehuvertailulla selviää, millä väkirehulla saadaan paras tuotto.

Parhaaseen taloudelliseen ruokintaan ei ole yhtä ohjetta tai laskeamallia. Yhteistä on se, että kaikkien päätösten pohjana pitää olla tietoa, joka lähtee rehujen analysoinnista.

Katja Kellokoski

Jutussa käytetty lähteenä KM Vetin lehtijuttua 4/2022.

Ruokintasuunnitelman ja sen käytännön toteutuksen lisäksi onnistunut ja taloudellinen ruokinta vaatii myös huomiointia eläinten olosuhteisiin: onko ruokintapöytätilaa riittävästi, onko hyvälaatuista rehua tarjolla ympäri vuorokauden, onko seosrehu tasalaatuista, onko vesipisteitä riittävästi ja veden saanti kunnossa.

RITVA-LIISA NISULA

Suomalaista metsäosaamista 150 vuotta

Hyvän metsänhoidon ja Stora Enson juhluvuoden kunniaksi puukauppaa tehdään juhlatunnelmissa. Jokainen kauppa on ainutkertainen hetki.

Osallistut upeiden pikniksettien arvontaan (arvo 350 €/kpl) syksyn puukaupoilla tai vaikka heti eMetsää käyttämällä.

Hyvä huomen kasvaa puussa ja puutuotteissa.

Stora Enso
Asiakaspalvelu
02046 1478 (ark klo 8–16)
storaensometsa.fi/150

THE RENEWABLE MATERIALS COMPANY

Syksyn tapahtumia

Maitovalmennus 2.–3.11.

Maitoalan edelläkävijät, asiantuntijat ja vaikuttajat kokoontuvat Kestävää kannattavuutta -teeman ympärille Tampereelle. Ilmoittaudu 17.10. mennessä:

proagria.fi/maitovalmennus

Valtakunnalliset lammaspäivät 8.–10.11.

Tänä vuonna lammaspäivät järjestetään Jämsän seudulla. Ilmoittaudu 24.10. mennessä.

proagria.fi/lammaspaivat

Kekri on suomalainen sadonkorjuun perinnejuhla

Nykypäivänä kekrin keskiössä on ruoka ja sato, yhteinen tekeminen ja juhliminen. Kekriviikoilla juhlietaan suomalaista lähellä tuotettua ruokaa, yhteisöllisyyttä ja elinvoimaista maaseutua. Maa- ja kotitalousnaiset järjestää erilaisia tapahtumia kautta Suomen. Maa- ja kotitalousnaisten kekri- viikot 17.10–6.11.2022

maajakotitalousnaiset.fi/kekri

Koti ja maaseutu

Tutustu lehteen:
kotijamaaseutu.fi

Ajankohtaista ammattitietoa

Maatalouskalenteri 2023
ennakkomyynnissä
31.10. alkaen.
Tilaa omasi.
proagriaverkkokauppa.fi

KUMINA – HYVÄ VAIHTOEHTO VILJELYKIERTOON

KIINNOSTAAKO SOPIMUSVILJELY?

Soita 050 444 0524, Kjällberg

www.carawayfinland.fi

Caraway Finland

VALTRA FENDT SAMPO ROSENLEW

Sopimuskorjaamo

- Ilmastoinnin huollot
- Vaihtojäähdyttäjät/ Korjaukset
- Kansityöt

KOKKOLAN TRAKTORIHUOLTO
SILLANPÄÄ OY

Kauppakaari 8, KOKKOLA 050 376 3118
Juustotie 14, TOHOLAMPI 0400 347 742

OSTAMME RYPSIÄ

Tavanomaista ja luomua

Teemme viljelysopimuksia

ALAVUDEN Kellokorventie 165, 63300 Alavus,
ÖLJYNPURISTAMO www.alavuden.fi, info@alavuden.fi, p. 044-9842999

Peltolohkojen satelliittiseuranta alkaa – vesakot matalaksi

TOIVE-
JUTTU

Maatalouspolitiikassa EU-ohjelmakauden vaihdos aiheuttaa monia muutoksia. Yksi suurimmista on monitorointi eli peltolohkojen seuranta kasvukauden aikana satelliittidatan perusteella. Monitorointi tarkoittaa käytännössä sitä, että vuodesta 2023 alkaen joka ikisen tukihakemuksissa ilmoitetun peltolohkon rajoja, viljelytoimenpiteitä ja viljelykasvia tullaan seuraamaan satelliittikuvien avulla. Satelliittikuvista ilmeneviä tietoja verrataan viljelijöiden tekemiin tukihakemuksiin.

Peltolohkojen laidassa olevat vesakot, vesakoituneet sarkaojat, peltolohkojen sisällä olevat vesakoituneet tai puustoiset saarekkeet sekä piiriojan takana oleva metsä vaikeuttavat satelliittikuvien tulkintaa. Jos satelliittikuvista ei voida esimerkiksi tunnistaa

peltolohkojen rajoja riittävän tarkasti, maataloushallinto esittää viljelijälle lisätietopyynnön. Lisätietopyyntöön on vastattava ennen tukien maksatuksen aloittamista.

Peltolohkon sisällä, sarkaojien ympärillä ja peltolohkon laidassa oleva vesakko kannattaa raivata matalaksi ennen seuraavaa kas-

vukautta. Näin voi välttyä lisätietopyynnöiltä ja säästää samalla omaa työaikaa – ehkä myös hermoja. Jatkossakin kannattaa pitää huoli siitä, että peltoalueiden vesakko pysyy matalana.

Nopeimmat viljelijät ovat ehtineet tiedustella, voiko rajojan ylle kaatuvaa naapurin puolella ole-

vaa vesakkoa tai puustoa raivata. Ensisijaisesti suosittelen naapuruksille hyvässä hengessä käytyä keskustelua rajalla olevan vesakon ja puuston raivaamisesta. Raivaamisen perustelut on selvitetty edellä. Sen lisäksi polttopuut ovat nyt arvossaan, joten rajanaapurilla voi hyvin olla käyttöä rajalinjalta korjatulle puustolle.

Toisaalta on hyvä tietää, että naapuruussuhdelain mukaan rajan yli tunkeutuvat puun oksat ja juuret saa poistaa. Sen lisäksi tilojen rajalle saa avata puolitoista metriä leveän raja-aukon, kunhan siitä on ensin ilmoittanut naapuritilan omistajalle.

Jouni Ingalsuo

© MAASEUTUVERKOSTO, YRJÖ TUUNANEN

Maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero-tuki 2022

Maataloudenharjoittajat voivat hakea tilapäistä kiinteistöverotukea maatalouden tuotantorakennuksille. Tuen hakuaika on 15.9.–31.10.2022 ja hakemus tehdään OmaVerossa. Tuotantorakennuksista perittävä kiinteistövero on oltava vähintään 10 euroa. Tuen määrä riippuu siitä, paljonko kiinteistöveroa on määrätty tuotantorakennuksista vuonna 2022. Tuki koskee ainoastaan maatalouden tuotantorakennuksia – ei maapohjaa eikä metsätalouden tuotantorakennuksia.

Viljelijä on oikeutettu kiinteistöverotukeen, jos kaikki ehdot täyttyvät:

- Rehujen, poltto- ja voiteluaineiden, sähkön ja lannoitteiden osuus maatalouden menoista ennen varauksia, poistoja ja korkokuluja on vähintään 15 % vuonna 2022. Oma arvio riittää.
- Hakija ei ole pakotelistalla Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen vuoksi.
- Hakija ei ole saanut Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen vuoksi muuta alkutuotannon kriisitukea niin, että tukien yhteismäärä ylittää 35 000 euroa vuonna 2022.

Tuki koskee myös osakeyhtiömuotoisia maataloudenharjoittajia. Jos kyse on maatalousyhtymästä, kukin osakas hakee maksamaansa kiinteistöveroon tukea omalla hakemuksellaan. Tuki maksetaan tilille, joten tilinumero kannattaa tarkistaa.

Lisätietoja löytyy verohallinnon sivuilta. Tili-toimisto- ja talousasiantuntijat auttavat tarvittaessa.

Matias Parpala

Syysilmoitukset ympäristö- korvaukseen 2022

© MAASEUTUVERKOSTO,
YRJÖ TUUNANEN

Viljelijät voivat lähettää ympäristökorvauksen syysilmoituksen verkkoasiointipalvelu Vipussa 27.10. asti. Ilmoitus koskee lohkoja, joilla toteutetaan ympäristökorvauksen peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys, lietelannan sijoittaminen peltoon sekä ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen -toimenpiteitä.

Syysilmoitus peltojen talviaikaisesta kasvipeitteisyydestä pitää tehdä vuosittain. Joillakin tiloilla on peltoa kohdentamisalueella ja kohdentamisalueen ulkopuolella.

Talviaikainen kasvipeitteisyys -toimenpiteessä on tärkeää muistaa, että kasvipeitteisyys pitää täyttyä kohdentamisalueella ja myös kohdentamisalueen ulkopuolella. Lisäksi on syytä muistaa, että nurmi-lohkoilla ei voi toteuttaa kevennettyä muokkausta.

Jos viljelijä hakee korvausta lietelannan sijoittaminen peltoon tai ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen -toimenpiteistä, myös niistä on tehtävä syysilmoitus. Näissä toimenpiteissä on syytä jättää suojakaistan osuus pois lannanlevitysalaa ilmoitettaessa.

Maatilan keväällä ilmoittamat lohkotiedot ovat Vipussa valmiina käyttöön. Jos maatila on ollut peltovalvonnassa, keväällä ilmoitettuihin pinta-aloihin on saattanut tulla muutoksia valvonnassa. Pinta-alat voi tarkistaa valvonnan tarkastuskertomuksesta. Syysilmoituksessa pinta-alat on ilmoitettava tarkastuskertomuksen mukaisina, jos kertomus on saapunut ennen syysilmoitusajan päättymistä.

Jari Tikkanen

Lisätietoja
Vipu-palvelusta

Viljelijätukien maksuaikataulu muuttuu

Tuleva rahoituskausi tuo muutoksia viljelijätukiin. Koska koko tukijärjestelmä muuttuu, viljelijälle muutokset näkyvät uusien ehtojen lisäksi tukien maksuaikataulussa.

EU on monien pinta-ala- ja eläinperusteisten tukien rahoittaja. Euroopan unionin säädöksissä on tulevan kauden perussääntönä, että tuet voidaan maksaa aikaisintaan 1.12. ja viimeistään 30.6. seuraavana kalenterivuonna. Tietyin edellytyksin on mahdollisuus maksaa ennakkomaksuja jo tätä aikaisemmin. Ruokavirasto on valmistellut maksuaikataulun yhdessä säädösvalmistelusta vastaavan maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Eduskunnan käsittelyssä parhaillaan olevassa lakipaketissa säädetään, missä vaiheessa eri tukiehtojen ja toimenpiteiden noudattamiseen ja toteuttamiseen liittyvien hallinnollisten tarkastusten, pinta-alamonitoroinnin tulosten ja tilavalvontojen pitää olla ennen kuin tukien maksaminen voi alkaa.

Määräajat vaikuttavat maksuaikatauluun

Useat tuet säilyvät lähes ennallaan, mutta moni ehto tai toimenpide myös uudistuu. Ehtojen

noudattamisen määräaika vaihtelee aina kasvukaudella toteutettavasta toimenpiteestä niihin toimenpiteisiin, joiden maksuperusteet täyttyvät vasta kalenterivuoden (1.1.–31.12.) tai tästä poikkeavan sitoumusvuoden (1.5.–30.4.) päättyeksi. Myös nämä määräajat vaikuttavat viljelijätukien maksuaikatauluun.

Uutena monitorointi

Täysin uutta on kaikkiin tukihakemuksella ilmoitettuihin peltolohkoihin liittyvä pinta-alamonitorointi. Se tarkoittaa satelliittikuvaseurantaa ja viljelijälle lähetettäviä pyyntöjä ottaa älypuhelimellaan paikkaan sidottuja valokuvia tilanteesta, jossa jonkun lohkon hakemustiedot eivät vastaa satelliittikuvaa. Tämän lisäksi viljelijälle tarjotaan laajat omaehtoiset tukihakutietojen muutosmahdollisuudet vielä varsinaisen haun jälkeenkin.

Pinta-alamonitorointi vähentää paikalla tehtäviä tilavalvontakäyntejä. Lisäksi tukihakutietojen omaehtoinen muuttaminen antaa viljelijälle mahdollisuuden toimia kasvukauden edellyttäessä joustavasti, koska tukihakussa ilmoitetut tiedot eivät ole vielä lopullisesti lukittuja tietoja.

Ruokavirasto on julkaissut viljelijätukien tavoitteellisen maksuaikataulun vuosille 2023–2028. Ensi vuodesta alkaen maksut painottuvat hakuvuoden joulukuulle ja seuraavaan kevääseen.

Lisätietoja
Ruokaviraston
sivuilta

Ruokavirasto maksaa tuet sitä mukaa, kun kunnat ja ELY-keskukset hyväksyvät maksuaineistoja.

VILJELIJÄTUKIEN TAVOITTEELLINEN MAKSUAIKATAULU SYKSYLLÄ 2022

Kuukausi	Tukityypin nimi	Lisätieto, maksuprosentti
LOKAKUU	Kasvihuonetuotannon tuki	loppumaksu, noin 40 %
	Porotalouden eläinakohtainen tuki	100 %
	Mehiläistalouden pesäkohtainen tuki	100 %
	Metsämarjojen ja -sienten varastointituki	100 %
MARRASKUU	Eläinten hyvinvointikorvaus yksilöeläimistä	noin 50 %
JOULUKUU	Luonnonhaittakorvaus	noin 95 %
	Perustulotuki	noin 95 %
	Ekojärjestelmätuki (ei talviaikainen kasvipeite)	noin 95 %
	Uudelleenjakotulotuki	noin 95 %
	Nuorten viljelijöiden tulotuki	noin 95 %
	Tärkkelysperuna- ja erikoiskasvipalkkio	noin 95 %
	Kansalliset peltotuet <ul style="list-style-type: none">yleinen hehtaaritukipohjoinen hehtaaritukinuorten viljelijöiden tukisokerijuurikkaan kansallinen tuki	100 %

Maidon tuotantotuki (C-alue) maksetaan kuukausittain. Tiedot tilalle maksetuista tuista näkyvät Vipupalvelusta.

ProAgria Strategia+

Strategia on työtä arjessa

Tavoitteet tulevat useimmiten asiakasnäkökulman kautta. Joku tilaa jotakin. Esim. kuluttaja tilaa häjäjuhlan tarjoiluineen ja tilausketjuun linkittyvät mm. pitopalvelu, tukku tai kauppa, teurasamatot ja meijeri sekä alkutuotanto. Tai maitotilatasolla halutaan saada tuotos EKM 14 000 -tasolle, jolloin tilausketjussa ovat mm. rahoitus, infra, tarvikkeet, työmenettelyt, genetiikka, vasikat, lypsy ja ruokinta sekä koneet, peltoviljely ja tietysti ihmiset. Mikäli joku tilausketjussa ei pelitä, EKM-maitoa ei saada tilauksen mukaisesti.

Nippu onnistuneita osa-alueita

Yhden henkilön maitotilalla työtä tekee yrittäjä itse, joskus myös urakoitsija. Haasteita voi tulla, jos esim. niittomies ei hoksaa, että ti-

lalla tarvitaan lypsättävää säilörehua, eikä hiehoille sopivaa kortisempaa. Entä tilanteet, joissa karjanhoitoa tekeekin useampi henkilö eri työpisteissä? Maatilalla palkittiin lypsyorukka hyvästä maitomäärästä. Vasikka- ja peltupuolen osaajien vaikutukset lypsyprosessiin jäivät isossa yksikössä silmänvarjoon, kun ei tarkasteltu asioiden syy- ja seuraussuhteita.

Strategian avulla tavoitteisiin

Strategia voi auttaa linkittämään tilan talouden, peltoviljelyn ja kotieläinpuolen tilakokonaisuuden tavoitteisiin. Strategian avulla pohditaan keinot saavuttaa halutut tulokset. Suunnitelmallinen tiedolla johtaminen voi olla vaikka viikoittaisia lyhyitä työmaakeskusteluja, joissa punaisena lankana on varmistaa kaikkien työvai-

heiden toiminta. Jos joku työvaihe hankalointaa tai jopa estää seuraavan työvaiheen onnistumisen, paikallaan on keskustella asioista yhdessä tekemisen näkökulmasta. Jos koskaan ei hennota kehittämistarpeista puhua, jäävät tulokset pliisuksi ja tavoitetila haaveeksi.

Tavoite voi olla taloudellisesti onnistunut liiketoiminta, jossa menojen, palkanmaksun ja lainojen jälkeen liikevoittoa jää tuleviin korvausinvestointeihin ja osaamisen kehittämiseen. Strategian voi jakaa eri osa-alueillekin. Miten maidontuotannon yksikköhintaa parannetaan? Miten kotoista rehua saadaan riittävästi? Miten yksikkökustannuksia voi pienentää? Onko ensikoilla edellytykset

tulla satatonnaareiksi? Tehdäänkö niitä asioita, joita halutaan? Miten aika riittää? Mitä osaamista tarvitaan nyt ja viiden vuoden päästä? Ovatko tuotannon resurssit ja talous balanssissa?

Tavoitteet ja keinot muuttuvat

Tavoitteita on joka yrittäjällä ainakin korvien välissä. Koska emme ole ajatusten lukijoita, tavoitteista on kerrottava, jotta niistä tietävät nekin, joiden niistä pitää tietää. Yhteistä keskustelua tarvitaan, jotta voidaan rakentaa uusia-kin strategisia polkuja.

Liisa Koskela

Tieteestä **TIETOA**

Ilmaista 2022!

Huom!

Meitä!

Järjestetty viljavuusnäytteiden kuljetus noin 100 keräilypaikasta **6.9.22-10.1.23!**
Keräilypisteet osoitteesta www.hortilab.fi

Tarkista nyt, että viljavuustutkimuksesi on voimassa tulevalla viljelykaudella!

SUOMALAINEN LUOTETTAVA PALVELU!

Hortilab AB OY
Oy Hortilab Ab, Vasavägen 41, 64200 NÄRPIÖ
06-347 4250 • hortilab@hortilab.fi • www.hortilab.fi

JOBBO ST50

Voima ja nopeus samassa paketissa. Luotettava CAN väylä ohjausta. Neljä eri ajotapaa.

SYKETECC

Vallgrundintie78 B, 65800 Raippaluoto
Börje 040 7008796.
info@sykeharvesteri.fi www.sykeharvesteri.fi

www.proagriaverkkokauppa.fi

Uuden ohjelmakauden CAP27 ja peltotuet

Euroopan komissio hyväksyi elokuun lopulla Suomen uuden CAP-ohjelman eli EUn yhteisen maatalouspolitiikan Suomen ohjelman seuraavaksi viideksi vuodeksi. Uudessa ohjelmassa on vanhoja tuttuja elementtejä nykyisestä ohjelmasta uudistunein sisällöin ja täysin uusia kokonaisuuksia. Uusi ohjelma otetaan käyttöön vuoden 2023 alussa.

Paljon muuttuu

Tukioikeudet lakkautetaan näillä näkymin vuoden lopussa ja ensi keväänä vastaavaa perustukea ja viherryttämistukea korvaa perustulotuki ja sen lisäksi uudelleenjakotuki. Nuorille viljelijöille tulee korotettu hehtaarituki. Täydentävät ehdot korvautuvat uudella ehdollisuustermillä, joka tarkoittaa kaikille tukea hakeville tiloille pakollisia lakeja ja asetuksia. Ehdollisuuden hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukseen (GAEC) kuuluu muun muassa turvemaiden suojelua, suojakais-toja vesistön varsiin sekä talviaikainen kasvipeitteisyys 33 %, joka koskee kaikkia tiloja. Viljelykiertovaatimus tulee yksivuotisille kasveille, pois lukien peruna ja avoimaanvihannekset. Pellonraivaus muuttuu siten, että ensi keväänä ensimmäistä kertaa käyttöön otettu raivio pitää olla koko sitoumusajan nurmipeitteinen, eikä sitä saa kyntää. Nähtäväksi jää, kuinka nämä kirjoitetaan lopulliseen muotoon, kun lait ja ase-

tukset valmistuvat. Myös lannoitelait menevät uusiksi. Typen osalta nitraattiasetus määrittää maksimit ja fosforille tulee oma asetus, joka koskee kaikkia tuenhakijoita.

Jotain jää

Uudesta ohjelmasta löytyy tuttu ympäristökorvausjärjestelmä. Siihen sisältyvät ympäristötoumukset, ympäristösopimukset ja luomu. Näiden järjestelmien tukiehdot ja toimenpiteet ovat muuttuneet nykyisistä ehdoista. Ympäristökorvauksen toimenpiteisiin kuuluvat myös mm. kerääjäkasvit, saneerauskasvit, multaustuet, suojavyöhykkeet ja säätösala-ojitus. Nämä edellyttävät nykyiseen tapaan lohkolta korvauskelpoisuutta. Merkittävää on, että suojavyöhykkeet poistuvat valtaojien varsilta ja niitä voi perustaa vain vesistöjen varteen ja pohjavesialueille.

Uuttakin on

Uudessa ohjelmassa täysin uutena asiana on ekojärjestelmä. Se on

yksivuotinen ja vapaaehtoinen toimenpide tiloille. Järjestelmään on sisällytetty talviaikainen kasvipeitteisyys, luonnonhoitonurmet, viherlannoitusnurmet ja peltoluonnon monimuotoisuus. Merkittävintä on, että myös raiviot kelpaavat näihin lohkotoimenpiteisiin. Lohkotoimenpiteissä on hehtaarirajoitteet ja omat, kokonaan uudet ehdot.

Paljon uutta on tulossa ja lait ja asetukset ovat vasta valmistelun alla. Uusi CAP27 tarjoaa uusia mahdollisuuksia tiloille ja ne kan-

nattaa tilojen hyödyntää. Koulutuksia järjestetään pitkin tulevaa talvea. Viljelysuunnitelmia tehtäessä kannattaa uusi ohjelmakausi ottaa jo huomioon. ProAgrian asiantuntijoihin kannattaa olla yhteydessä hyvissä ajoin ennen kevään tukihakua, jotta kaikki sitoumukset ovat selvillä ja rastit oikeissa paikoissa.

Jarmo Karhula

Tiedot perustuvat vasta luonnosvaiheessa olevaan lainsäädäntöön ja asetuksiin.

Lumo 2023 – tämä muuttunee

Ympäristökorvaukset ja ei-tuotannolliset investoinnit

Investointitukea ei enää ensi vuodesta lähtien saa perinnebiotooppien, luonnonlaitumien tai maiseman hoitoon. Sen sijaan sitä voi hakea kosteikkojen lisäksi myös kaksitasoumien perustamiseen ja viljelyksessä ole-

vien turvepeltojen muuttamiseen suon kaltaisiksi alueiksi. Kosteikon pinta-alavaatimus kaksinkertaistuu siten, että tulva-alueet mukaan lukien sen on oltava vähintään 1% yläpuolisesta valuma-alueesta. Luonnon monimuotoisuutta

edistävän tai ilmastonmuutosta torjuvan kosteikon yläpuolisen valuma-alueen peltoalasta kuitenkin joustetaan.

Kosteikkosuunnittelun voi tehdä investointituella vain ensi vuonna. Viimeistään vuodesta 2024 lähtien suunnittelu toteutetaan Neuvo2030-palveluna. Se ei koske rekisteröityjä yhdistyksiä ja vesioikeudellisia yhteisöjä. Investointikorvaukset maksetaan edelleen toteutuneiden kustannusten mukaan, mutta korvausmäärä nousee hieman. Hankkeen merkityksen arvioinnissa tarkastellaan myös kustannustehokkuutta.

Kosteikkojen hoitosopimus sekä maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimus

Vanhat voimassa olevat sopimukset ja niihin liittyvät hoitosuunnitelmat voi päivittää uusien sopimusehtojen mukaisiksi. Tällöin ne ovat voimassa alkuperäisen sopimuksen loppuun asti. Suositeltavampaa on kuitenkin luopua niistä ja hakea uutta viisivuotista hoitosopimusta. Hoitosuunnitelma tarvitaan hakemuksen liitteeksi.

Perinnebiotooppien, luonnonlaitumien ja maiseman hoitosopimus voi sisältää jatkossa yksivuotisina toimenpiteinä tehtäviä laajoja kunnostusraivauksia ja aitaamistoimenpiteitä. Tämä korvaa aieman Ei-tuotannollisen investoinnin tuen. Yksivuotista tukea voi saada

samalla kasvulohkolle kerran sopimuskauden aikana. Se ei kuitenkaan voi sisältää sopimuksen normaaleja hoitotoimenpiteitä eikä sitä saa mukautettaville lohkoille.

Hyväksyttäviä hoitotoimia ovat jatkossa vuosittainen laidunnus sekä hoitosuunnitelman mukainen vuosittainen niitto ja niittojätteen korjaus. Vain raivaamalla hoidetuista kohteista ei tehdä uusia sopimuksia. Voimassa olevia sopimuksia ei kuitenkaan katkaista, mikäli kohdetta ei ole muulla tavoin järkevää hoitaa.

Sopimusalueen rajoihin on tulossa pieniä muutoksia. Ranta-alueella vesistön puoleisena rajana käytetään jatkossa keskivedenkorkeutta. Myös puun määritelmä tarkentuu ja puuksi katsotaan vain yli 4 metriä korkeat puut ja pensaat. Vuokrattujen lohkojen lisäksi myös omien alueiden hallinta tulee pystyä osoittamaan korvausta hakiessa. Ympäristökorvauksen määrä nousee hie-man ja tulevaisuudessa haku tehdään sähköisesti.

Anu Ainasoja

Tiedot ovat alustavia ja perustuvat vasta luonnosvaiheessa olevaan lainsäädäntöön ja asetuksiin.

ANU AINASOJA

Vesistökunnostusten avustushaku käynnistyy!

Vesien suojelemissuunnitelmiin on ohjattu historiallisen suuri panostus Ympäristöministeriön vesien suojelemissuunnitelman kautta. Ohjelman avustuksilla tuetaan erityisesti rehevien järvien ja merenlahtien sekä virtavesien tilaa parantavia vesien kunnostushankkeita, lajien säilymistä ja monimuotoisuuden kannalta tärkeitä vesien kunnostushankkeita sekä hankkeita tukevien alueellisten vesien- ja merenhoidon verkostojen toimintaa ja niiden kehittämistä.

Hanketyypistä riippuen hankkeiden arvioinnissa on eduksi, että muun muassa:

- Toimenpiteiden tarve on tunnistettu vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmissa
- Hankkeen suunnittelu tai toteuttaminen voidaan käynnistää viivytyksettä
- Toimenpiteillä saavutetaan merkittäviä sosiaalisia hyötyjä ja ne palvelevat mahdollisimman laajasti alueen asukkaita ja virkistyskäyttäjiä
- Hankkeen muu rahoitus on varmistettu
- Hankkeen tulokset ja kokemukset ovat hyödynnettävissä muissa kohteissa tai että se hyödyntää muiden hankkeiden tuloksia
- Toteutushankkeen esitys sisältää hankkeen vaikutusten seurantasuunnitelman

Avustusten haku

Avustusta voi hakea esim. kunta, rekisteröitynyt yhdistys, osakaskunta, kalatalousalue, vesilain mukainen yhteisö tai muu yhteisö. Harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää hankkeen suunnittelusta, toteutuksesta ja hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin, hankkeen luvista perittäviin maksuihin sekä säädös- ja lupavelvoitteiden täyttämiseen aiheutuviin kustannuksiin. Avustuksen suuruus on pääsääntöisesti enintään 50 % hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista. Avustusta haetaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta ja avustushakemukset suositellaan täytettäväksi ensisijaisesti sähköisesti aluehallinnon asiointipalvelun kautta.

Hakuohjeet ja -lomakkeet ovat ELY-keskuksen verkkopalvelussa: ely-keskus.fi → Palvelut → Rahoitus ja avustukset → Ympäristö → Rahoitus ja avustukset – ELY-keskusten ympäristövastuualue → Avustukset vesien- ja merenhoidon sekä vesistö-, vesitalous- ja kalataloustoimenpiteiden toteuttamiseen.

Hakuaika: Vuonna 2023 myönnettävien avustusten hakuaika on 18.10. – 30.11.2022.

Lisätietoja:

- Etelä-Pohjanmaa: vesienhoidon asiantuntija Riku Palo, puh. 0295 027 414, vesienhoidon asiantuntija Hanna Välimaa, puh. 0295 027 383
- Pohjanmaa: vesienhoidon asiantuntija Helena Puro, puh. 0295 027 029
- Keski-Pohjanmaa: vesitalousasiantuntija Marko Aalto, puh. 0295 027 971

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

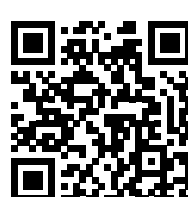
Linkit:

Rahoitus ja avustukset

Avustukset vesistö- ja kalataloushankkeisiin

Vesienhoidon toimenpideohjelmat

Vesien suojelemissuunnitelman tehostamissuunnitelma

Toiminnanjohtaja
Eero Hakala
Puh. 0400 162 445
eero.hakala@proagria.fi

**Keski-Pohjanmaan
Kalatalouskeskus**

Parempi lieko purossa kuin kaksi pyörtänöllä

Puu, eri muodoissaan ja omia aikojaan uomaan suistuneena tai sen partaalla rehottavana, on aikain saatossa nähty lujasti enemmän ihmistoimintaa haittaavan tekijänä kuin mitään hyvää tuottavana. Niinpä rungot ja rangat, liekopuut ja risuisemmat varren osat on visusti poistettu niin pyörtänöiltä kuin uomain pohjiltakin. Samalla uusia noroja näverrellen ja väkevemmän veden väylän joutavia mutkia oikoellen, saatiin aikaiseksi ihmiseläjän pyrkimysten katsantokantaan sopevia mantuja. Ei lillunut vesi petäjien juurilla taikka haittoina halmeissa. Leveämpää leipäkin tarjosi, koko joukolle kansalaisia, sopivasti kuivat kenturat.

Vaan eipä ole tällä elomme kehällä sellaista ihmisen luomaa hyvää, jolla ei olisi tummempia varjona. Näillä pohjoisen perillä elä-

vän kansamme oloja kohentaneilla puuhilla olemme tulleet aiheutaneeksi koko joukon ikäviä vaikutuksia elonpiirille. Eritoten vesien ja niiden elävien kannalta kehitys tämä on ollut kovin mollivoitoinen. Perkausten, miljoonien uusien ojakilometrien sekä elinympäristöjen yksipuolistamisen myötä on tultu tilanteeseen, että luontaisesti karuhkot vesistömme ovat käyneet hiljalleen rehevimmiksi ja vesistä riippuvainen eläin- sekä kasvilajisto lujasti harventunut. Vesiuomastokin on muuttunut aiempaa ailahtelevammaksi tulvineen ja kuivuuttaan halkeilevine pohjineen. Vaivihkaa on hiivitty niille rajoille, joiden jälkeen vesiympäristöt eivät itse ja omia aikojaan kykene tervehtymään. Nämä näkyvät lienevät olleen pontimena mm. sille, että asioita syvemmin ymmärtävät ovat tuumannet puuhailla jotta sellaista, jolla alakuloinen ke-

hityskulku muutettaisiin pilkahtelevammaksi, vesilläkin. Alla olevassa vesi.fi-sivustolta lainatussa jutussa saattaisi olla siemeniä auttaa näidenkin tanhuvien vesiympäristöjä kohentamaan alakuloisesta tilastaan reippaampaan suuntaan. Ihmisten ja meidän pyrkimystemme vaarantumatta.

Näiden oloiltaan ontuvien ympäristöjen parantamista avitteleviin kokeellisiin pyrkimyksiin taikka jopa jalallepanoon on saatavissa yhteiskunnan pönkää yhtä, jos toistakin sorttia. Apuja rahallisia on haettavissa paraikaa ja kansanjärjellistä opastusta varojen hakemiseksi on löydettävissä internetin aina vain ihmeellisemmässä maailmassa, vaikkapa QR-koodilla:

Toki neuvojaakin saa vaivata, jos vaikka Pohjanmaan ProAgrioiden, Luken ja Metsäkeskuksen yhdessä toteuttama Viisasta Vesien suojele -hanke osaisi pyrkimyksissään noissa olla avuksi.

Semmoistakin olen miettineeksi tullut, että saapi ja toivottavakin olisi ympäristöjä kohentavia ja palauttavia puuhia toteuttaa ilman julkista pönkääkin, omaan toimeliaisuuteen ja nujupussiin varaten. Voipihan mahdollista euron nusia tilkitä myös muulla yksityisluontoisella raha-avulla niin kuin yritykset, yhdistykset, säätiöt, rahastot tai rahalaitokset. Edellytyksillä semmoisilla, että toimitaan tässä maassa ja maanosassa yhdessä hyväksytyjen sääntöjen puitteissa ja parempaan yhteiseen hyvään pyrkien.

Puupuhdistamot tekevät ojista ravinnesieppareita ja hyönteishotelleja

Puuaineksen lisääminen ojastoihin, vesiensuojelurakenteisiin ja pienveisiin voi vähentää merkittävästi vesistöihin päätyvää ravinne-, kiintoaines- ja humuskuormitusta. Uuden tutkimuksen mukaan esimer-

kiksi fosforipitoisuudet alenivat jopa 30–50 %. Puhdistuminen on seurausta puuaineksen pinnalle muodostuvasta päällyskasvustosta ja sitä hyödyntävästä pohjaeläimistöstä. Puupuhdistamoilla on merki-

tystä myös hiilivarastoina, sillä uopopuu säilyy veden alla jopa tuhansia vuosia.

PuuValuVesi-hankkeessa selvitettiin ensimmäistä kertaa maatalousjoihin lisätyn puuaineksen vaiku-

tuksia vedenlaatuun ja vesiluonnon monimuotoisuuteen. Puulisäys tekee niin pelto- kuin metsäojistakin ravinnesieppareita. Tämä on todennäköisesti seurausta pohjaeläintuotannon tehostumisesta. Puupuhdistamot toimivat selvästi tehokkaina vesihyönteis- ja nilviäishotelleina. Tulokset viittaavat siihen, että Suomen 1,5 miljoonassa ojakilometrissä piilee suuri potentiaali vesiensuo-

VESIENSUOJELUN TEHOSTAMIS- OHJELMA

Avustusta vesistökunnostuksiin Etelä-Pohjanmaalla, Keski- Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla

Keskiviikkona 26.10.2022 klo 13–15

Tilaisuus toteutetaan virtuaalisesti Microsoft Teams -palvelun avulla

OHJELMA:

- **Kunnostusten rahoitusmahdollisuudet ja vesiensuojelun tehostamisohjelma** (Ryhmäpäällikkö Vincent Westberg, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus)
- **Vesistöjemme kunnostustarpeita ja esimerkkejä vesien kunnostamisesta** (Vesienhoidon asiantuntija Riku Palo, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, suunnittelija Viivi Kuusisto, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus)
- **Näin teet hyvän hakemuksen** (Vesienhoidon asiantuntija Helena Puro, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus)
- **Loppukeskustelu**

TERVETULOA!

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Liityntälinkki
tilaisuuteen QR-koodilla

jelun tehostamiseen puupuhdistamojen avulla.

Hankkeessa jatkettiin jo aiemmin käynnistettyä Etelä-Karjalan Taipalsaaren pelto-ojan tutkimusta. Ojan ravinne-, kiintoaines- ja humuspitoisuudet olivat puhdistamolta lähtevässä vedessä huomattavasti alhaisemmat kuin vedessä ennen puhdistamoa, esimerkiksi fosforipitoisuudet olivat jopa 30-

50 % alhaisemmat. Myös pohja-eläimistö oli runsastunut huomattavasti.

Lähde:

6000 hehtaaria

Mauno Korhonen
puheenjohtaja

Luku 6000 sattui silmääni, kun luin uusinta Suomen kalastuslehteä. Luku tarkoitti sitä, että Etelä-Savoon on kymmenen vuoden aikana syntynyt 30 isoa osakaskuntaa, joiden keskikoko on 6000 ha. Kaikkiaan 10 vuoden aikana on lakkautunut vajaa tuhat pientä osakaskuntaa. Alueella on osakaskuntien yhdistämistä toteutettu hankeavusteisesti vuodesta 2013 alkaen. Toki alueet ovat erilaisia, mutta kyllä meilläkin varmasti olisi tarvetta yhdistämiin -ja samalla toiminnan tehostamiseen. Pankaapa osakaskunnissa asia vireille, jos tuntuu, että toiminta rupeaa hiipumaan.

Ennallistaminen

Monille maatalous- ja metsäpuolen ihmisille tuo EU:n suunnittelema mitava ennallistamisohjelma nostaa varmasti karvat pystyyn. Olen itsekin katsellut sitä hyvin vieroksuvasti varsinkin, kun se näyttää meille suomalaisille tarkoittavan vuosittain yli 900 miljoonan euron kuluja. Vastineeksi luvataan yli 9 miljardin vuosittaiset hyödyt. Toki kaikki ymmärtävät, että nämä hyödyt ovat tutkijoiden tuulesta tempaamia lukuja, mutta kun nyt tarkemmin luin ennallistamiskohteista, oli siinä mainittu merialueet ja sisävedetkin. Silloin kalamiehen silmiin tulivat euron kuvat ja mietin, josko tuosta yli 900 miljoonan vuotuispotista muutama kymmenen miljoonaa osuisi kalapuolellekin. Se olisi mukava lisä. Aika näyttää.

Konkreettisemmin vesistökunnostukseen pääsee mukaan kun 26.10. järjestetään seminaari vesistökunnostusten avustustenhausta. Avustusten haku on 18.10.-30.11.2022.

Uusi tuulia

Olimme metsästyskaverin kanssa joitakin aikoja sitten viemässä hirville nuolukiviä, kun hän kysäisi, että lähdetkö talvella kaveriksi kuhan verkkopyyntiin. Osta pari 60 metristä 60 millin kuhaverkkoa niin pyydetään porukalla. Eihän kalamiestä tarvi paljon houkutella. Niinpä kotiin päästyäni menin Kivikankaan verkkosivuille ja räppäsin tilauksen, ja parin päivän päästä postipoika soitti ovikelloa verkkopaketin kanssa. Tämän jälkeen on pitänyt tutkia hyviä kuhareseptejä ja odotella järvien nopeaa jäätymistä. Vielä toki on osa katiskoista pyynnissä, ja tätä kirjoittaessanikin kävin välillä hakemassa loput ahvenfileet pannulta ruisleivän päälle.

Turvallisia kalareissuja ensijälle.

Talven tullessa aikaa kokoontua

Sadonkorjuun aika on nyt takana päin ja katseet suuntautuvat jo joulun odotukseen ja tulevaan talveen. Olemme saaneet nauttia värikkästä syksystä sekä sadonkorjuun antimista, herkkuja on saatu helposti ruokapöytään. Nyt voimme kääntää katseet talveen ja suunnitella järjestön kokoontumisia.

Maa- ja kotitalousnaisten kurssitarjottimella on monenlaisia kursseja, mm. ruokahävikin torjuntaan ja varautumiseen, molemmat juuri nyt hyvinkin ajankohtaisia aiheita. Kurssit voidaan räätälöidä tarpeen mukaan yhdelle illalle tai vaikka koko keväälle kerran viikossa. Kurssi on mukava tapa kokoontua ja oppia uusia juttuja. Löydät ideoita ja vinkkejä vuoden 2023 toiminnan suunnitteluun myös syksyn 2022 yhdistyskirjeestä, joka on lähetetty yhdistyksille syys-lokakuun

vaihteessa. Se on luettavissa myös nettisivulla www.maajakotitalousnaiset.fi.

Keski-Pohjanmaan ProAgrian vuosikokous on marraskuun lopussa. Siellä jaetaan Keski-Pohjanmaan Maistuva maaseutu -tunnustuspalkinto ja julistetaan Keski-Pohjanmaan Vuoden Maa- ja kotitalousnainen. Maaseudulla asuu ja on aina asunut suuria persoonia, naisia, jotka pitävät perheet ja kyläyhteisöt pystyssä. Käy ehdottamassa omaa ehdokastasi MKNn nettisivulla ja tule kokoukseen kuulemaan onko ehdokkaasi tämän vuoden maa- ja kotitalousnainen.

Hyvää loppusyksyä ja mukavaa joulun odotusta!

Anu Karhukorpi, puheenjohtaja
Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset

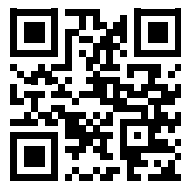

72 tuntia varautuminen

Oletko varautunut sähkökatkoksiin tai muihin häiriötilanteisiin? Suomen pelastusalan keskusjärjestön suositusten mukaan jokaisella kotitaloudella tulisi olla valmiuksia selviytyä 72 tuntia ilman ulkopuolista apua poikkeustilanteen satuessa kohdalle. Onhan sinulla säilykkeitä varattuna ja mahdollisuus ruuanvalmistukseen muulla kuin sähköllä?

Varaa tietoisu aiheesta joko etänä tai paikan päällä. Ota yhteyttä kirsi.varila@maajakotitalousnaiset.fi tai 040 196 4434.

Tutustu
ohjeisiin

Varautumista ja toiminnan- suunnittelua

Tarjoamme nyt kolmelle yhdistykselle maksuttoman 72 tuntia varautumisinfon (n. 20 min.) sekä yhteisen toiminnasuunnitteluhetken. Tilaisuudessa esitellään valtakunnalliset kampanjat vuodelle 2023, jotka yhdistykset voivat lisätä omaan suunnitelmaansa. Voitte myös varata tilaisuuden yhdessä naapuriyhdistyksen kanssa. Mahdolliset tarjoilut ja tilavuokra varaajan puolesta.

Tarjous siis kolmelle nopeimmalle varaajalle eli otahan heti yhteyttä! kirsi.varila@maajakotitalousnaiset.fi tai 040 196 4434.

Äänestä Vuoden 2022 keskipohjalainen Maa- ja kotitalousnainen

Vuoden 2022 Maa- ja kotitalousnaisen äänestys on käynnissä. Tunnetko aktiivisen ja toimeen tarttuvan naisen, jolle tämä kunniamaininta sopisi enemmän kuin hyvin?

Äänestä omaa ehdokastasi nettisivuillamme tai laita sähköpostia suoraan Kirsilille (kirsi.varila@maajakotitalousnaiset.fi), muista perustelut! Äänestyslinkki on jaettu myös Facebook-sivuillamme. Vuoden maa- ja kotitalousnainen palkitaan vuosikokouksessamme 29.11. Kokkolassa.

Seuraa Facebook-sivujamme:
KESKI-POHJANMAAN MAA- JA KOTITALOUSNAISET

HUOM!

Maa- ja kotitalousnaiset järjestävät luentoja ja opastusta eri aiheisiin myös verkossa. Ota yhteyttä Kirsiin, Anuun tai Niinaan!

Kekri – sadonkorjuun juhla

Maa- ja kotitalousnaiset (MKN) on kotimaisen kekriperinteen vaalija. Kekriviikkojen pääosassa on suomalainen lähellä tuotettu ruoka, yhteisöllisyys ja sen ympärille nivoutuva elinvoimainen maaseutu. Tänä vuonna kekriiviikkoja vietetään 17.10.–6.11.

Kekri 2.11. klo 18 Reisjärven kirjastossa

Tule kuulemaan ja keskustelemaan Kekrin sadonkorjuuperinteistä! Tarjolla yrttiteetä ja pientä purtavaa. Mukana Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset sekä oikea Kekripukki.

Kirjastossa koko marraskuun Ruisleipä-aiheinen näyttely, Tervetuloa!

Perinteinen kekri suosii kotimaista ruokaa

Maa- ja kotitalousnaiset alkoi elvyttää suomalaisen perinteesen kuuluvaa kekriä Suomen 100-vuotisjuhlavuonna. Perinteiseen kekriin kuuluvat syöminen ja juominen. Raaka-aineet olivat satoauden ja syysteurastusten jälkeä runsaimmillaan.

Kotimainen kekri on halloweenin vanhempi perinne

Kekrin juuret ulottuvat kauas maatalouskulttuuriin ja sadonkorjuujuhliin, josta kurpitsajuhlakin on saanut vaikutteita. Maa- ja kotitalousnaiset haluaa nostaa omaa perinnettä Amerikasta rantautuneen kaupallisen halloweenin tilalle. Kekrissä yhdistyvät suomalaisen ruoka ja yhteisöllisyys. Vaikka

kekriällä on Suomessa pitkät perinteet, MKN haluaa tuoda kekriin tähän päivään. Kekri on sadonkorjuuseen liittyvä juhla, joten ruoka kuuluu kekriin olennaisesti. Maa- ja kotitalousnaiset suosittelivat kekripöytiin kotimaisia raaka-aineita. Tunnelmaa voi luoda askartelemalla itse kotoiset somisteet ja käyttää niihin ekologisista luonnon materiaaleja.

Herrain joulu ja talonpojan kekri

Ennen kekrijuhliissa vieraili nurin käännettyyn turkkiin pukeutunut kekripukki, joka vaati kestitystä uhkaillen esimerkiksi kaataa uunin. Joissain osin maata on poltettu kekritulia. Uudempaa kekriin viettotapa edustaa risuista ja oljista tehty kekripukki, joka illan päätteeksi

poljetaan ulkona.

Kekrissä juhlittiin sadonkorjuuta, mutta myös esi-isiä ja vainajia muistettiin hyvän onnen takaamiseksi. Lisäksi kekri oli vuodenvaihteen juhla ja siten myös palkollisten lomaviikko. Kekrin tärkeää asemaa maatalousyhteiskunnassa kuvaa sanonta herrain joulusta ja talonpojan kekriin. Tämän päivän monet joulun ja uudenvuoden tavat juontavat juurensa kekriperinteeseen.

Helena Velin
Maa- ja kotitalousnaisten Keskus

Lisää kekristä:

Piha kuntoon! Anun pihasuunnittelupalvelut

• PIHANEUVONTAKÄYNNIT • PIHASUUNNITELMAT • HOITOSUUNNITELMAT

Varaa ensi kevään pihakäynnit jo nyt! Pyydä tarjous Anulta: p. 043 825 4284 tai anu.ainasoja@maajakotalousnaiset.fi

Tulossa vuonna 2023

Kysy puutarhasta -palsta

Askarruttaako Sinua jokin puutarhaan liittyvä asia? Anu vastaa kysymyksiin ja antaa ajankohtaisia puutarhavinkkejä.

Jätä kysymyksesi sähköpostiin:
anu.ainasoja@maajakotalousnaiset.fi

Meiltä Neuvo2030 ympäristöpalveluna:

- Ympäristösopimuksen hoitosuunnittelu
- Voimassa olevien sopimusten hoitosuunnitelmien mukautus uuteen ohjelmakauteen.

Varaa palvelu: p. 043 825 4284 tai anu.ainasoja@maajakotalousnaiset.fi

Anu Ainasoja

Tällä kertaa Maaseudun naisia -palstalla tutustumme ProAgrian omaan työntekijään Anu Ainasojaan. Anu on työskennellyt Maa- ja kotitalousnaisten maisema- ja ympäristöasiantuntijana lähes neljän vuoden ajan. Työpisteinä Anulla ovat Kalajoen ja Ylivieskan toimistot sekä tietenkin koko maakunta. Anu on myös valtakunnallinen asiantuntija, sillä hänen asiantuntijuuttaan on käytetty myös muualla Suomessa.

Anu on maaseudun naisia eli kotoisin Kärsämäeltä, Sydänmaan kylästä. Anu asuu Ylivieskan Raudaskylällä, jossa hän on kasvattanut neljä lasta. Lapset ovat jo lentäneet pesästä, mutta tukikohta on edelleen Raudaskylällä.

Sairaanhoitajasta ympäristöasiantuntijaksi

Anun ensimmäinen ammatti on sairaanhoitaja. Puutarha ja maisema-asiat olivat kuitenkin koko ajan lähellä sydäntä ja niinpä hän opiskeli puutarhuriksi 2007. Valmistumisen jälkeen hän teki töitä puutarhasuunnitelmien parissa omalla toiminimellä sairaanhoitajan työn ohella. Veri veti enemmän ja enemmän ympäristöasioihin, joten Anu opiskeli lisää alaa ja valmistui 2016 ympäristötieteen maisteriksi. Hän oli sairaanhoitajan työssään erikoistunut psykiatria, mutta työn vaihtuessa keuhkotautien puolelle alkoi mielessä kypsyä ajatus siirtyä kokonaan ympäristöasioihin ja uunituoreet maisterin paperit edesauttoivat asiaa. Kun Keski-Pohjanmaan ProAgrialle aukesi Maa- ja kotitalousnaisten maisema- ja ympäristöasiantuntijan paikka, suunta oli selvä.

Maa- ja kotitalousnaiset ei ollut Anulle järjestönä ennestään tuttu. Työssä Anua ilahduttavat elävät ja aktiiviset yhdistykset, joissa on innokkaita jäseniä. – Yhteiset talkoot ja kampanjat ovat aina olleet hyviä, Anu innostuu. Ihminen kaipaa aitoa kanssakäymistä ja yhdessäoloa vastapainoksi some-maailmalle.

Parasta on itsensä toteuttaminen

Anusta työn ehdottomasti parhaita puolia on se, kun pääsee työskentelemään hyvinkin erilaisten ja haastavien asioiden parissa. Toiminta-alue on laaja ja se lisää työn

monipuolisuutta. Anu kertoo olevansa vähän niin kuin Muumeista tuttu Nuuskamuikkunen - seikkailuhenkinen ja ympäristötietoinen. Ihminen kohtaaminen ja innostuminen yhteisistä asioista ovat työpäivien kohokohtia.

Anu opiskelee työn ohessa ammatillisen opettajan pätevyyttä ja on mukana Ilmastonmuutos Inno -koulutuksessa. Varsinkin Ilmasto-Innoon kuuluva tuotekehitystyö on antanut valtavasti työkaluja ja uutta näkökulmaa oman työn kehittämiseen. – Koulutus on aina hyvästä, kun sille on oikea aika, toteaa Anu viisaasti.

Harrastuksiakin mahtuu päiviin

Anun harrastukset vaihtuvat vuodenajan mukaan, kesällä melonta, syksyllä jooga ja flamenco sekä talvella liikkuminen maastossa. – Kanto-hanki on mahtavaa!, huudahtaa Anu. Lukeminen on aina kiinnostanut ja erityisesti jännittävät salapoliisisarjat. Jokaisessa vuodenaikassa on oma hienous ja harrastus vaihtuu maiseman mukaan. Kielten opiskelu kiinnostaa myös Anua ja espanjan opiskelun jatkaminen on tulevaisuuden haaveissa.

Viisasta vesiensuojelua

Anu oli mukana 2021 päättyneessä Ravinneratas-hankkeessa. Anu osallistui aktiivisesti uuden hankesuunnitelman kirjoittamiseen ja tänä vuonna käynnistyi Viisasta vesiensuojelua -hanke, joka toimii kolmen pohjalaismaakunnan alueella. ProAgria-keskusten lisäksi mukana ovat Pohjanmaan vesi ja ympäristö, Metsäkeskus ja Luke. Hankkeen tavoitteena on ennaltaehkäistä vesistökuormituksen haittoja järjestämällä infotilaisuuksia, koulutuksia ja työpaikkoja. Tilaisuuksia on tulossa mm. KPEDUn Ollikkalan toimipisteeseen ja Ylivieskaan, jossa Anu oh-

KIRSI VARILA

Anun vinkit syksyiseen puutarhaan

1. Turhin puutarhatyö on lehtien haravointi. Lehtien jättäminen lumen alle parantaa maata ja suojaa arkoja kasveja. Leikkaa ruoho keväällä ja lehtiroska pilkkoontuu ruohonleikkurissa. Ainostaan vaahteran tai muun paksun lehtikerroksen jättävän puun lehdet kannattaa haravoida.
2. Jätä kukkapenkkiin talventörröttäjiä. Ne ovat tärkeitä linnuille.
3. Tiputtele sipulikulukat maahan. Vaikka maa olisi jo jäässä, paina kepillä maahan reikä ja pudota sipuli sinne. Sipulikulukat ilahduttavat keväällä.

jaa kasi- ja ysiluokkalaisten toteuttaman komealupiinin torjunnan. Seuraa hankkeen ja MKNn Facebook-sivuja.

Toivotamme Anulle jatkossakin mukavia ja vaihtelevia työpäiviä.

Otahan Anuun yhteyttä kaikissa maisema- ja ympäristöasioissa!

Kirsi Varila

